

PEDAGÓGUSOK LAPJA

LXVIII. ÉVFOLYAM
APEDAGÓGUSOK SZAKSZERVEZETE HÍRLAPJA ÉS HÍRLEVELE
2012. NOVEMBER 10.
ALAPÍTVÁ: 1945-BEN

11.

VISSZAJÁTSZOTT TÖRTÉNELEM

Tanulságos olvasmány akadt a kezembe, a címe Az államosítás közoktatásunkban. A könyvet a Tankönyvkiadó jelentette meg még 1976-ban, és tanulmányokat közölt „közoktatás-történetünk nagy fegyvertényéről”, az államosításról. Ebben leltem nyomára annak a cikknek is, amely 1948. július 1-jén jelent meg a Köznevelésben. Annak, hogy néhány részletét ideidézem, oka van. Akinek van szeme a látásra, és van füle a hallásra, az érteni fogja a miértet. „A magyar Országgyűlés megszavazta az iskolák államosításáról szóló törvényjavaslatot, az új törvény jogerőre emelkedett, végrehajtása megkezdődött s így a földbirtokreform és a nagyüzemek államosítása után a magyar demokrácia harmadik nagy követelése is valósággá lett. Nem kétséges, hogy elvi viták és harcok, parlamenti viharok között lett törvénné; de most a viták zaja elhallgatott s a munka korszaka következik.” Majd a cikk írója felteszi a kérdést: „Mi hát a magyar nevelők feladata az államosítási törvény életbe lépése után? Ortutay Gyula miniszter mondotta a törvényjavaslat parlamenti vitájában: »A törvényjavaslat célja az egységes nemzeti műveltség kialakítása. Azt akarjuk, hogy a magyar köztársaság már az ifjú szívekben is sziklaszilárdan, megingathatatlanul fundáltassék.«” Ha ehhez hozzávesszük, hogy a Magyar Dolgozók Pártja az évi Programnyilatkozatában többek közt ezt olvasni: „A demokratikus nevelés egységének biztosítására a Párt követeli: egységes állami tankönyvek bevezetését valamennyi iskolában, valamennyi fokozatban; a tanügyigazgatás egységesítését és korszerű reformját”, hideglelősen ismerősnek találjuk a majd 70 évvel ezelőtti követelést. A cél, hogy az új iskolákat a nevelői kar új szellemmel töltsen meg, mert „ezen a téren a kormányzat nem vállalhat magára mindent; olyan munka ez, amit az egész magyar nevelői karnak együttesen kell elvégeznie.” (...) S hogy milyen is legyen a magyar nevelői kar? „Olyan magyar pedagógusokra van szükség, akik tisztában vannak a társadalmi fejlődés alapértékeivel, akik világosan látják a tennivalókat, ismerik a magyar demokrácia vívmányait, helyesen értékelik a világpolitika eseményeit. Pedagógiai, lélektanilag és főleg társadalomtudományilag, és ne féljünk a szót kimondani: politikailag képzett, felvilágosult, tudatos nevelőkre van szükség.”

Szeptemberi számunkban feltettem a kérdést, ha ismét központilag adják ki a tankönyveket, készítik a tanterveket, ha központilag mondják majd meg, hogy hány iskola, hány pedagógus is kell egy-egy területnek, és a felesleget kiszórják, vajon kik mennek el, azok, akik a pályára termettek, vagy azok, akik pontosan tudják, merről is fúj az új tanügyigazgatás szele. Ortutay szavait olvasva azonban már nincs kérdésem.

Azért több dologban is alapvetően különbözik az 1948-as történet a napjainkban zajló folyamattól. Ortutay azzal büszkélkedhetett, hogy a kormányzat jóvoltából eleget tehetnek annak a követelménynek, hogy az iskolákat kellőképpen felszereljék; hogy a hároméves terv minden hónapjában egyre nagyobb összeget fordíthatnak az iskolák felszerelésére; hogy öt-millió forintos rendkívüli kerettel hozzáláttak az iskolák tatarozásához. Elmondhatta, hogy egyre több és több gyermek kap ingyentankönyvet. Majd így folytathatta: „Az anyagi programnak azonban elengedhetetlen része a nevelői kar életfeltételeinek biztosítása. Az ország javuló gazdasági helyzete megengedi, hogy ezen a téren is egy lépést tegyünk előre. Közismert, hogy augusztus elsejétől kezdve a nevelők fizetését átlagban húsz százalékkal emelik.”

A másik különbség, hogy akkor Ortutay egy ezer éven át elnyomott többség nevében követelte az oktatás demokratizálását, most pedig épp a mindenki számára elérhető, széles sávú oktatás visszavágása ellen kell harcolni.

Az Orbán-kormány az iskolák állami kézbe vételét véglegesen még nem törvényesítette. Az azonban már kiderült, nincs is rá pénz. A kormány ígéretei füstbe mentek, hitegetései becsapással silányultak. Ami van, az az unortodox gazdaságpolitika, a kormányfői és államtitkári akarat. És van harc az oktatás elsorvasztása ellen. Ezért alakított a közoktatás négy szakszervezete sztrájkbizottságot. Novemberi lapszámunkban e nem mindennapi lépés le nyomatait követhetjük nyomon olvasóink, és, hogy hűek legyünk az unortodoxia szelleméhez, a történeteket az időben visszafelé haladva olvashatják. Nemcsak a jelen, de a jövő számára is tanulságos olvasmány lesz.

Millei Ilona

A TARTALOMBÓL:

A káosz peremén

A magyar iskolák köznevelési törvényben körvonalazott működési modellje egy szakmailag és politikailag is letűnt korszakot, annak közoktatási rendszerét hozza vissza. Azt kell tapasztalunk, hogy a hatalom akarata az államosítás keretében visszahozza az ideológiájában és iskolarendszerében, követelmény- és tevékenységrendszerében, az intézményes nevelés szinte minden elemében a két világháború közötti, uniformizált, keresztény-nemzeti iskolát. (Fábry Béla pedagógus) 7–8. oldal

A gyermek legyen a középpontban!

Az oktatás rendszerváltása Magyarországon előbb történt meg, mint a politikai. Most az oktatás több évtizedes progressziójának megtagadása folyik, a jelenlegi kormány az oktatásban a rendszerváltás óta meglevő közmegegyezést rugta fel, nevezetesen azt, hogy a gyerek áll annak középpontjában. Az államosítás rossz irányba megy. (Hiller István MSZP, volt oktatási miniszter) 9. oldal

„Remélem, hogy nem lesz szörnyű, ami előáll”

Ami korábban, és most visszatérően, bajok forrása volt, azt el kellene kerülni: egyfelől a tanári pályaeorientáció ne a kontraszelekció útja legyen, hanem elkötelezett emberek éretten válasszák hivatásuknak, másrészt a pályán dolgozó tanár pedagógiai és pszichológiai értelemben ne legyen eszköztelen, mint ahogy ez sok iskolában gond volt, és amint ezt a Bologna-rendszer orvosolni próbálta. (Hunyady György az ELTE szociálpszichológia-professzora) 10–12. oldal

A központi hivatal helytartói élet-halál urai lesznek

A pedagógus-életpálya mindentől függetlenül lufinak tűnik, egyetlen részlete sincs kidolgozva. Nem tudható, hogy milyen foglalkoztatáspolitikai stratégia áll mögötte, nem világosak az előrelépés kritériumai, tehát nem is tudható, hogy a rendszernek lesz-e bármi köze a tanári munka minőségéhez. (Radó Péter oktatáselemző) 13-14. oldal

Parlamenti vita az iskolák átadás-átvételéről

A javaslat az átadás-átvétel technikai szabályait rendezi, a folyamatból sem a pedagógusok, sem a gyerekek nem éreznek majd semmit – mondta **Hoffmann Rózsa** oktatási államtitkár a köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló törvényjavaslat november 7-i általános parlamenti vitáján. A Fidesz és a KDNP hozzászólói kiálltak a javaslat mellett, az ellenzékiek bírálták azt.

Az oktatási államtitkár expozéjában rámutatott: az átszervezés a tanévet nem érinti, az átalakításból a gyerekek, a szülők, a pedagógusok semmit nem fognak érezni. Hozzátette: nem államosításról van szó, a javaslat a tulajdonviszonyokat nem érinti, arról rendelkezik, hogy az érintett ingóságok és ingatlanok használatba vételre vagy vagyonkezelésre átkerülnek az államhoz, illetve a Klebelsberg Intézményfenntartó Központhoz. Ez egy leltár alapján történik majd, amit április 30-ig kell a tankerületi központoknak és az önkormányzatoknak elkészíteniük. Addigra ez elvégezhető – közölte.

A kormánypárt pártol, az ellenzék bírál

A vitában a KDNP felszólalója, **Michl József** úgy vélte, biztonságosabbá válik a közoktatás működtetése az intézmények állami kézbe kerülésével. **Pichler Imre** fideszes képviselő azt hangsúlyozta, hogy a kistéleplési polgármesterek többsége üdvözölte az állami átvételt.

Osztolykán Ágnes, az LMP képviselője arról beszélt: pártja nem tartja ördögtől valónak a nagyobb állami szerepvállalást az oktatásban, szerinte azonban a mostani folyamatok nem állami felelősségvállalást, hanem államosítást jelentenek. Az ellenzéki képviselő előkészítetlennek tartotta a javaslatot, és bölcsőbb döntés lenne, ha 2013. szeptember 1-jére tolnák el a határidőt.

Kolber István (független), a Demokratikus Koalíció tagja kijelentette: a törvényjavaslat valódi célja az oktatás és az iskolák feletti politikai és ideológiai befolyás megszerzése.

Lamperth Mónika (MSZP) hangsúlyozta, hogy pártjuk nem ért egyet az államosítással, mert azt látják, hogy az új rendszerben rosszabb lesz a gyerekeknek. Kijelentette, hogy a január 1-jéig nem lehet felelősséggel végrehajtani az átalakításokat, nem állnak fenn a végrehajtás feltételei. Jelenleg sem a fedezet, sem az intézményeket átvéő szervezet nincs meg. Eközben nem tisztázták a feladatokat, és nem húzták meg a felelősségi határokat sem.

Államtitkári válasz: „Rohanni kellett”

Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár zárszavában kifejtette: két éve azt nyilatkozta, hogy azokon a településeken, ahol van 8 gyerek, az alsó tagozat működni fog, ahol viszont a gyereklétszám nem teszi lehetővé, hogy színvonalasan és gazdaságosan működjön az iskola, ott szóba jöhetnek intézmény-összevonások. Szerinte ennek felmérése a következő félév feladata lesz, ugyanakkor jelezte, hogy nem mechanikusan hajtják ezt végre, hanem egyedi döntéseket hoznak, így egyes esetekben történelmi-tradicionális okokból az állam dönthet úgy, hogy inkább megsegíti a kistéleplést.

A javaslat benyújtásával kapcsolatban elismerte, hogy „rohanni” kellett, szerinte ebből is adódik, hogy nem sikerült minden részletkérdést tisztázni.

Ugyanakkor hangsúlyozta, nem lehet minden egyes helyzetet törvényben szabályozni. Egy kipróbálatlan, de régről ismert rendszer szabályozásáról van szó, majd az élet megmutatja, mit kell a jogszabályba foglalni. Az ideológiai befolyással kapcsolatos ellenzéki hozzászólásokra kijelentette: nincs ilyen szándékuk.

Forrás: MTI

Balog Zoltán tárgyal a sztrájkbizottsággal

A Pedagógusok Sztrájkbizottsága telefonon kapott értesítést november 8-án arról, hogy a november 7-i kormányülésen **Balog Zoltán** minisztert jelölték ki a sztrájkbizottsággal való egyeztetésre. Ezért a 2012. november 9-ére tervezett találkozó **Hoffmann Rózsa** államtitkár asszonnyal elmaradt. A Balog Zoltánnal való tárgyalás időpontjáról, helyszínéről a hivatalos írásos értesítést később postázzák.

Szakszervezeti konföderációk a pedagógusok mellett

Egyetértenek a pedagógusok sztrájkbizottságának követeléseivel

Az Autonóm Szakszervezetek Szövetsége, az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés, a Független Szakszervezetek Demokratikus Ligája, a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége és a Szakszervezetek Együttműködési Fóruma képviselői közleményt adtak ki november 7-én. Ebben azt írják, hogy a magyar pedagógusoknak a gyermekközpontról köznevelés kialakításáért, a helyi társadalomnak a nevelés és oktatás ügyeibe való bevonásáért, az álláshelyek megtartásáért, az átalakítás és az ellátórendszer teljes körű állami finanszírozásáért, nem utolsósorban életkörülményeik javításáért folytatott küzdelme nemcsak jogos, hanem az ország érdekeit is szolgálja.

Nincs nézetkülönbség abban sem, hogy jól működő gazdaság nélkül a közigazgatás és a közszolgáltatások sem működhetnek jól, mint ahogy a gazdaság jó működése elképzelhetetlen jól működő közigazgatás és jól működő közszolgáltatások nélkül – írták, kiemelve: ezért a közszféra előkészítetlen és szakmailag átgondolatlan átalakítása, az oktatáshoz való hozzáférés megnehezítése nem áll érdekében sem a szülőknek, sem gyermekeiknek, és kifejezetten csökkenti az ország fejlődésének esélyeit. A közlemény aláírói egyúttal kinyilvánították szolidaritásukat a közoktatásban érdekelt szakszervezetekkel.

A Szülői Hálózat is szolidaritását fejezte ki

A Szülői Hálózat szolidáris a pedagógustársadalommal és a szakszervezetekkel, mindenben támogatja azon törekvéseiket, hogy az oktatásban az érdemi, szakmai munkához kívánatos körülmények végre megteremtődjenek – írták közleményükben. Elfogadhatatlannak tartják, hogy a pedagógusokat – mindazok után, hogy szakmai önállóságukat gyakorlatilag lehetetlenné tették – olyan helyzetbe hozzák, hogy munkaterheiket irreálisan nagyra emelik, ahogy azt is, hogy a fizetésük rendezését hátrább sorolják egyéb, fontosabbnak vélt kifizetésekkel szemben. Elutasítják azokat a törekvéseket is, amelyek a társadalmat, a szülők csoportját kívánják szembefordítani a pedagógusokkal.

OLVASD, ÉS ADD TOVÁBB!

A Pedagógusok Lapja évi előfizetési díja 5 százalék áfával 4500 forint. Az intézmények banki átutalással (számlaszám: 11707024-20100456) fizethetnek elő, az egyéni érdeklődőknek csekket postázunk.

Az egész oldalas hirdetés (A/4-es formában, fekete-fehérben) 120 000 forint, a féloldal 60 000, a negyedoldal 30 000 forint. Az apróhirdetés szavanként 60 forint. Minden egyes díjtételt 27 százalékos áfa terhel. A hirdetések beküldésének határideje: a megjelenési hónap 3. napja.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

Az OKÉT tevékenységében részt vevő

Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) hivatalos hírlapja és hírlevele

Főszerkesztő: **Millei Ilona**

Technikai szerkesztő: **Márfiné Bécsi Erika**

Szerkesztőség: 1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Telefon/fax: 322-8464

Levélcím: 1417 Budapest, Postafiók 11

Kiadja: a Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája
1068 Budapest, Városligeti fasor 10. Központi telefon: 322-8453

Felelős kiadó: **Galló Istvánné elnök**

Internet: www.pedagogusok.hu; E-mail: pedlap@pedagogusok.hu

Terjeszti: a Pedagógusok Szakszervezete. Évi előfizetési díj: 4500 Ft

Index: 26651 ISSN 0133-2260

KIVÁLASZTOTTÁK A TANKERÜLETI IGAZGATÓKAT

Szoros felügyelet alatt az iskolák állami átvétele

Lezárult a 198 tankerületi igazgató személyének kiválasztása, a javaslat *Balog Zoltán* emberierőforrás-miniszter asztalán hever – tudatta a sajtóval *Hoffmann Rózsa* oktatási államtitkár október 31-én. Hozzátette: egy-két esetben még történhet változás, de az új vezetők november 1-jével megkapják kinevezésüket. „Ha iszonyú megfeszített tempóban is, de idáig minden határidőt tartani tudtunk” – jelentette ki az államtitkár.

Lezárult a 198 tankerületi igazgató személyének kiválasztása

Marekné dr. Pintér Aranka, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KIK) megbízott elnöke kifejtette: lezárult a 198 tankerületi igazgató személyének kiválasztása, a 198 helyre 874-en adtak be pályázatot, a 19 megyeközponti tankerület élére hétszeres, a járási szintre négyszeres volt a túljelentkezés. A jelentkezők zöme iskolaigazgató, oktatásirányításban járatos szakember, néhány esetben települési projektmenedzser. A KIK megbízott elnöke megjegyezte, az igazgatók első feladata az lesz majd, hogy a saját járási tankerületben felvegyék a települési önkormányzatok vezetésével a kapcsolatot, és előkészítsék a megállapodást, hogy „az állam fenntartóként történő belépése zökkenőmentes legyen”. Az állami irányítás, fenntartás alapvetően szakmai irányítást jelent. A pedagógusok és a nevelő-oktató munkát segítők állami alkalmazottak lesznek. Szintén a központ állományába kerülnek a technikai dolgozók, ha az

önkormányzat január 1-jétől az intézményt nem működteti. A decemberi bérek és járulékok utalása január 1. után már a központ feladata lesz. Az iskolák fenntartása mellett a 3 ezer főnél kisebb lélekszámú települések iskoláinak a működtetését is a tankerületek veszik át. Hogy pontosan hány iskola kerül át januártól állami fenntartásba, még nem tudni. *Hoffmann Rózsa* szerint a következő két hónap elég lesz arra, hogy az önkormányzatok előkészítsék az átadás-átvételt.

Orbán és a fideszesek elégedetlenek

Persze, a kép nem ilyen egyszerű, az [origo] információja szerint szoros felügyelet alá rendelte *Orbán Viktor* az iskolák állami átvételét, mert az intézményeket januártól átvevő Klebelsberg Iskola- és Intézményfenntartó Központ (KIK) anyyira lassan halad a folyamat végrehajtásával, hogy veszélybe került az új rendszer január 1-jei elindítása.

A folyamat csúszásáról sokat mond, hogy az iskolák állami átvételének részleteit rögzítő

törvényjavaslatot is csak alig hatvan nappal az új rendszer indulása előtt nyújtotta be *Balog Zoltán* emberierőforrás-miniszter.

Az előterjesztésnek ráadásul már a benyújtási módja is vihart kavart a Fidesz-frakcióban. A fideszes polgármesterek és képviselők közül ugyanis többen felháborodtak azon, hogy bár *Hoffmann Rózsa* oktatási államtitkár órákon keresztül tárgyalt velük a koncepcióról, és több kifogásuknak helyt adott, két nap múlva mégis az eredeti, észrevételek nélküli változatot adta be a minisztérium a parlamentnek. A fideszesek kifogásolták például, hogy az önkormányzatoknak át kell adniuk az oktatással foglalkozó dolgozóikat a januártól felálló tankerületeknek, hogy hiányzik a tervezetből, hogy az államnak ingyen átadott önkormányzati épületekben milyen szabályokat kell betartani.

Hoffmann Rózsa a napi működéssel kapcsolatos aggályok miatt egy idő után kifakadt, hogy ezek helyben fontos, de kormányzati szintről nézve „pitiáner kérdések”.

M. I.

AZ OKTATÁSI BIZOTTSÁG RÁBÓLINTOTT AZ INTÉZMÉNYEK ÁTVÉTELÉRŐL SZÓLÓ TÖRVÉNYJAVASLATRA

Tizenhat kormánypárti igen és négy ellenzéki nem szavazattal támogatta az Országgyűlés oktatási bizottsága november 5-i ülésén a köznevelési intézmények átadás-átvételét szabályozó törvényjavaslatot. A vitában ugyanakkor kormánypárti és ellenzéki képviselők is arra hívták fel a figyelmet, hogy rövid a végrehajtáshoz szükséges idő.

Gloviczki Zoltán közoktatási helyettes államtitkár azt mondta, a javaslatot a megyei konszolidációs törvény mintájára állították össze, nagyon sok ponton annak jogi megoldásait alkalmazták. A javaslat nem tartalmaz semmilyen, a köznevelési rendszer fenntartásával vagy működtetésével kapcsolatos standard szabályozást, átmeneti, egyszeri jelenségekre kíván megoldást adni – jelezte.

Pokorni Zoltán (Fidesz), a bizottság elnöke úgy fogalmazott: fontosnak tartja, hogy a törvény minél hamarabb megismerjen, ugyanakkor felelőtlenségnek tartja, hogy veszélyesen későn nyújtották azt be, későn hozta létre a tárca a Klebelsberg Intézményfenntartó Központot. Szerinte a benyújtott törvénytervezet nem kellően kiforrott, nem tisztáz alapvető kérdéseket, például az önkormányzatok oktatási-nevelési feladatait ellátó munkatársainak átvételét. Nem megnyugtató a köznevelési megállapodások jövője, jogállamot sértő lenne, ha ezeket egyoldalúan a KIK felbonthatná. Szintén nincs megnyugtatóan rendezve az önkormányzati társulások szerepvállalása, az önkormányzati törvény továbbra is lehetővé teszi ezek megszervezését és működését. Indokolatlan, hogy azok az önkormányzati társulások, amelyek jelenleg fenntartanak oktatási intézményeket, a jövőben nem is működtethetnek ilyeneket.

Több mint hazardírozás

Osztolján Ágnes (LMP) és *Hiller István* (MSZP) is felolvasott, egy általuk október 20-i keltezésűnek nevezett, a kormánynak készült, nem nyilvános előterjesztést, amely szerint „...a döntés végrehajtásához szükséges személyi, tárgyi és költségvetési feltételek nem állnak teljes egészében rendelkezésre sem a központban, sem az Oktatási Hivatal-

ban, sem a Magyar Államkincstárban. Az érintett önkormányzatokban is jelentős többletfeladatokat kell majd elvégezni (...), amennyiben a végrehajtás nem valósul meg 2013 januárjától kezdve, a köznevelési rendszerrel érintett mintegy 200 ezer munkavállaló, pedagógusok, nevelő-oktató munkát segítő alkalmazottak, (...) technikai alkalmazottak, továbbá mintegy egymillió tanuló munkája, mindennapi tevékenysége kerül veszélybe”. *Hiller István* azt mondta, ez több mint hazardírozás.

Gloviczki elismerte

Gloviczki Zoltán válaszában elismerte, hogy ő írta az előterjesztést. Közölte, az volt a cél, hogy felhívják a kormány figyelmét arra, a törvényjavaslatot sürgősséggel tárgyalja, majd kerüljön a parlament elé, és a fontos kérdésekben szülessen döntés. Arra is fel szeretnék volna hívni a figyelmet, hogy a központ felállítása, működtetése külön segítséget igényel még idén. A köznevelési törvény szerint 2013 szeptemberétől állami feladattá váló módosítások „költségvetési háttere jelenleg függőben van” – közölte. Kitért arra, hogy a köznevelési megállapodások felülvizsgálatára mindenképpen szükség lesz, és több módosítással a tárca egyetért. Például a többcélú intézmények közül a kritikus helyzetben lévők együtt maradhatnak.

Galló Istvánné, a PSZ elnöke kifejtette: a tanév közben végrehajtott fenntartóváltás veszélyezteti az egész rendszer működését. Nem lehet látni az intézményátvétel garanciáit, és azt sem, hogy a KIK működési rendje milyen lesz, hány önkormányzati társulást kell működtetni. *Mendrey László*, a PDSZ elnöke kijelentette: ezt a javaslatot nem szabad bevinni a parlament elé. Se pénz, se paripa, se posztó – mondta, majd azt kérdezte: csak akarat van?

MEGALAKULT A SZTRÁJBKIZOTTSÁG, A PEDAGÓGUSOKNAK ELEGÜK LETT

Szövetségesekkel a gyerekekért, a szülőkért és a magyar oktatásért

Sztrájbbizottságot alakítottak a közoktatásban működő ágazati szakszervezetek, a Magyar Közoktatási és Szakképzési Szakszervezet, az Oktatási Vezetők Szakszervezete, a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete és a Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) – a tény **Galló Istvánné**, a Pedagógusok Szakszervezetének elnöke jelentette be október 19-én. Közzölte azt is: október 24-én hivatalos levélben tájékoztatják **Orbán Viktor** miniszterelnököt a sztrájbbizottság megalakulásáról, amelyben kéri, hogy jelölje ki a kormány részéről a tárgyalopartnert.

A sztrájbbizottság létrehozásának bejelentésére az Országos Köszolgálati Érdekegyeztető Tanács (OKÉT) ülését követően került sor. A törvény értelmében ezután **Orbán Viktor** öt napon belül köteles válaszolni hivatalos levelükre, és ki kell jelölnie a kormány képviselőit a tárgyalásokhoz, akivel hét alkalommal kell egyeztetni, ezen időszak alatt pedig egyszer lehet figyelmeztető sztrájkot tartani. Ha ezek nem vezetnek eredményre, akkor lehet megkezdeni a sztrájkot.

Az EU-nak felajánlott életpályamodell

A szakszervezetek döntésében szerepet játszott, hogy egy dokumentum szerint az Orbán-kormány maga ajánlotta fel az Európai Uniónak a pedagógus-életpályamodell elhalasztását annak érdekében, hogy megszűnjön az Európai Bizottság (EB) által idén márciusban Magyarország ellen indított túlzottdeficit-eljárás. Az uniós pénzügyminiszterek tanácsának és az EB-nek küldött, 24 oldalas, a kormány által október 4-én tárgyalat és elfogadott jelentés azokat az intézkedéseket taglalja, amelyek segítségével tartható lesz a 3 százalékos alatti költségvetési hiány. Ezek között található a tanári béremelések 2013 szeptemberéről 2014 januárjára halasztása, a közszférára vonatkozó hároméves bérfagyasztás és a 62 évesen kötelező nyugdíjazás. *(Részletesen lásd: Orbánék nem is akarták emelni a tanárok bérét c. cikkünket az 5. oldalon.)*

Mindezek ellenére **Hoffmann Rózsa** oktatási államtitkár a közoktatási szakszervezetekkel tartott, október 17-i tanácskozás után is azt állította, mindent megtesznek a jelentős béremelésekkel járó életpályamodell 2013-as bevezetéséért, mivel ez **Orbán Vik-**

tor kormányfő számára is „evidencia”. A tények azonban azt bizonyítják, hogy a további hitegetés ellenére a kormány már Brüsszel felé is elkötelezte magát a halasztás mellett, így a szakszervezeteknek a sztrájkon kívül nem maradt választásuk.

Nőni fognak a munkaterhek

Az OKÉT ülése után **Galló Istvánné**, a Pedagógusok Szakszervezetének elnöke emlékeztetett, a béremelés elhalasztásával párhuzamosan szeptembertől – az ígéretek ellenére – 32-re emelik a kötelező, iskolában eltöltendő óraszámot, így nőni fognak a munkaterhek. A megemelt óraszámot tehát ugyanannyi bérért kell majd a pedagógusoknak teljesíteniük, amit **Hoffmann Rózsa** oktatási államtitkár biztosan nem fog megakadályozni – tette hozzá. A PSZ elnökének véleménye szerint mindazokat a fenntartásokat, amelyeket a közoktatás átszervezésével kapcsolatban a szakszervezetek megfogalmaztak alátámasztja **Gloviczki Zoltán** közoktatásért felelős helyettes államtitkár lemondása is. Idézte a helyettes államtitkár egy napilapban megjelent nyilatkozatát, miszerint „az ország jelenlegi állapotában alázattal kell tudomásul vennie, hogy a köznevelési rendszer átalakításának finansziális háttere, mely természetesen nem egyszerűen pedagógus-béremelést jelent, egyelőre nem áll rendelkezésre”.

A szakszervezetek egyeztetni akarnak

Mendrey László, a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének (PDSZ) elnöke az OKÉT ülését követően közölte: követelésük, hogy január 1-jétől 20 százalékkal emeljék a

közszféra minden dolgozójának bérét, illetve függeszték fel az iskolák január 1-jétől tervezett állami átvételét. Hozzátette: követelik, hogy függeszték fel a pedagógus-életpályamodell bevezetését, valamint azt is, hogy az országgyűlési képviselők „hozzák meg azokat az intézkedéseket, amelyek lehetővé teszik a 2012/2013-as tanév nyugodt befejezését és a 2013/2014-es tanév nyugodt elkezdését”. Arra is felszólítják a kormányzatot, hogy ne hozzanak olyan döntéseket, amelyeket nem egyeztettek minden oldallal, „nemcsak a hozzájuk közel álló szakmai szervezetekkel, (...) hanem hallgassák meg (...) azoknak a véleményét is, akiknek esetleg az általuk előterjesztett szemben ellenkező véleményük van”.

Az átalakításnak nem csak a pedagógusok lesznek a szenvedő alanyai

A PDSZ elnöke felhívta a figyelmet: ahhoz, hogy akciójuk célt érjen, „minden természetes szövetségesüket”, az önkormányzatokat, iskolafenntartókat és a szülőket is megkérse, hogy közösen álljanak ki a közoktatás érdekeiért. **Galló Istvánné** azt hangsúlyozta: a sztrájbbizottság megalakulása a pedagógusokon kívül a gyerekekről és a szülőkről is szól, mert „a közoktatás átalakításának nem csak a pedagógusok lesznek a szenvedő alanyai, a következmények a gyerekeket és a szülőket is hátrányosan fogják érinteni”. A sajtótájékoztatón **Somogyi László**, az Oktatási Vezetők Szakszervezetének elnöke és **Tóth József**, a Magyar Közoktatási és Szakképzési Szakszervezet elnöke is megfogalmazta a közoktatás átalakításával kapcsolatos aggályait. *PL-összeállítás*

NE RÚGJANAK KI TÖBB TÍZEZER PEDAGÓGUST!

A Pedagógusok Szakszervezete október 25-i közleményében követelte, hogy a kormány ne vezesse be azokat az intézkedéseket, amelyek több tízezer álláshely megszüntetésével járhatnak; a szakszervezet szerint egyre kisebb az esély érdemi megállapodásra az oktatási államtitkárval. Az érdekvédelmi szervezet kifejtette: a Magyar Közlöny 39. számában megjelent kormányhatározatból értesültek arról, hogy a kormány régen eldöntötte, a pedagógusok munkaterheit radikálisan megnövelő törvényi rendelkezéseket 2013. szeptember 1-jétől hatályba lépteti akkor is, ha az új illetmény-előmeneteli rendszert nem vezetik be.

Mint írták, a pedagógusok munkaterheit meghatározó rendelkezéseket – 32 óra kötött munkaidő (22-26 óra tanítással lekötött idő, hat óra egyéb teendőkre, így eseti helyettesítésre, tanulói felügyeletre igénybe vehető idő) – ugyanis a köznevelésről szóló törvény 62. szakasza tartalmazza, amelynek felfüggesztéséről a határozat nem intézkedik. A határozatból a PSZ szerint egyértelműen megállapítható az is, a kormány meg akarja szüntetni annak lehetőségét, hogy

az öregségi nyugdíjkorhatár betöltése után tovább lehessen foglalkoztatni bárkit azok közül, akik költségvetési intézményben, így a települési önkormányzatok és az állami intézményfenntartó központ fenntartásában lévő közoktatási intézményekben dolgoznak. A kényszernyugdíjazás vonatkozna az óraadó tanárként foglalkoztatottakra, továbbá a korhatár előtti ellátásban (korábban előrehozott öregségi nyugdíj) részesülőkre is. Hozzátették: az oktatásért felelős államtitkárval történt október 17-i egyeztetés során jelezték, hogy a pedagógusok munkaterheinek radikális megnövelése és az intézmények állami fenntartásba vétele súlyos következményekkel járna a köznevelés rendszerének működésében. Ígéretet kaptak arra, hogy november 9-én az általuk jelzett kérdésekben további egyeztetésekre kerül sor.

A megjelent kormányhatározatra tekintettel világossá vált, hogy egyre kevesebb az esély az államtitkárval történő érdemi megállapodásra – olvasható a kommunikációban.

ORBÁNÉK NEM IS AKARTÁK EMELNI A TANÁROK BÉRÉT

A kormány maga ajánlotta fel az Európai Uniónak a pedagógus-életpályamodell elhalasztását

Egy kormánydokumentum szerint a Fidesz-kabinet ajánlotta fel az uniónak a béremelésekkel is járó pedagógus-életpályamodell 2014-re halasztását, miközben Orbánék tovább hitegetik a tanárokat annak 2013-as bevezetésével. Közben a közoktatás átalakításához szükséges pénzügyi háttér hiányával indokolva felmentését kérte *Gloviczki Zoltán* közoktatási helyettes államtitkár, amit azonban az emberi erőforrások minisztere, *Balog Zoltán* nem fogadott el.

A kormány maga ajánlotta fel az Európai Uniónak (EU) a pedagógus-életpályamodell elhalasztását, erre sem az EU, sem az IMF nem kérte – derült ki egy lapunk birtokába jutott kormánydokumentumból, amelyet az Országos Községi Érdekegyeztető Tanács október 19-i ülésén részt vevő szakszervezetek kaptak meg. Az EU Miniszterek Tanácsának és az Európai Bizottságnak (EB) küldött, 24 oldalas, a kormány által október 4-én tárgyalta és elfogadott jelentés azokat az intézkedéseket taglalja, amelyek segítségével megszűnhet a Magyarország ellen tavasszal indított túlzottdeficit-eljárás, azaz tarthatjuk a 3 százalékos alatti költségvetési hiánycélt.

Ezek között található a pedagógus-életpályamodell bevezetésének 2013 szeptemberéről 2014. január 1-éjére halasztása, a közszférára vonatkozó hároméves bérfagyaszthatóság és a 62 évesen kötelező nyugdíjazás. Mindezek ellenére Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár a közoktatási szakszervezetekkel tartott október 17-i tanácskozás után is azt állította, mindent megtesznek a jelentős béremelésekkel járó életpályamodell 2013-as bevezetéséért, mivel ez Orbán Viktor kormányfő számára is „evidencia”.

Miközben maguk ajánlották fel Brüsszelnek, korábban többször is megpróbálták a kormány részéről a tanári béremelések elhalasztását az EU, illetve az IMF nyakába

varni. A Liga Szakszervezetek szeptemberi elnökségi ülésén – még *Matolcsy György* nemzetgazdasági miniszternek a béremelések elmaradásáról szóló bejelentése előtt – Orbán Viktor miniszterelnök azt mondta, „igen előkelő” helyen szerepelt a Valuta-alap – a kölcsönszerződés feltételeit taglaló – listáján az életpályamodell elmaradása. Az állítólagos listát azonban a kormányfő azóta sem hozta nyilvánosságra, később pedig *Giró-Szász András* kormánybiztos már az EU kérésének titulálta, hogy az életpályamodell fedezetéből „költségvetési tartalékot” képezzenek. További érveként *Rogán Antal*, a Fidesz frakcióvezetője október második hetében már azt állította, „amikor a parlament a pedagógus-életpályamodellről a döntést meghozta, akkor is világossá tette mind a miniszterelnök, mind a kormány, hogy ez akkor valószínűsíthető meg, ha a gazdaság erősödése ezt lehetővé teszi”. Egyébként ez az állítás sem felelt meg a valóságnak.

Úgy tűnik, Hoffmann helyett – aki a pedagógus-életpályamodell elmaradásának esetére már 2011-ben kilátásba helyezte lemondását – ismét más „viszi el a balhét”. Bár a Népszabadság október 18-án megjelent számában elismerte lemondási szándékát *Gloviczki Zoltán* közoktatási helyettes államtitkár, a hírre az Emberi Erőforrások Minisztériuma úgy reagált: jövő tavaszig biztosan nem lesz változás a

poszton. A napilappal *Gloviczki* azt közölte, felmentési kérelme nem üzenet, figyelemfelkeltés vagy politikai állásfoglalás, kizárólag a „személyes szakmai és általában emberi lelkiismeretének való megfelelés diktálta”. „Az ország jelenlegi állapotában alázattal kell azonban tudomásul vennem, hogy a köznevelési rendszer átalakításának pénzügyi háttérrel, amely természetesen nem egyszerűen pedagógus-béremelést jelent, egyelőre nem áll rendelkezésre. Mindez ebben a pillanatban egyúttal az általunk előkészített oktatási reformok bevezethetőségét is megkérdőjelezi” – írta a helyettes államtitkár. Azt egyelőre nem tudni, mivel „győzték meg” *Gloviczki*-t, hogy ne a megszorítások bejelentésének „politikailag kényes” időszakában távozzon, de az biztos, hogy a helyettes államtitkár szerint sem áll túl jól a közoktatás átalakításának ügye. *Gloviczki* ugyanis azt írta, a következő tanév előkészítése, az utolsó, éppen a pedagógus-életpályamodell részleteit leíró jogszabályok megalkotása legkésőbb tavaszig halasztható.

Azaz – bár *Gloviczki* nem mondta ki –, a kormánypártok által évek óta ígért tanári béremelések jövő évi elmaradása, illetve a januártól államosítandó közoktatási rendszer költségvetési és jogszabályi alapjainak hiánya miatt kérte felmentését.

Forrás: Népszava

TÁRGYALÁSBAN A SZAKSZERVEZETEKSEL

Annak ellenére, hogy október 17-én jelentette be *Matolcsy György* nemzetgazdasági miniszter az újabb, 367 milliárd forintos megszorító csomagot, meglehetősen nagy sajtóérdeklődés kísérte a pedagógus-szakszervezetek és *Hoffmann Rózsa* aznapi tárgyalását. A sajtó arra volt kíváncsi, lesz-e sztrájk a közoktatásban. Mint arról már beszámoltunk, a pedagógus-szakszervezetek sztrájkbizottság létrehozását helyezték kilátásba tiltakozásként a már korábban bejelentett – 397 milliárd forintos – megszorító csomag következményei, valamint a köznevelési törvény előkészítetlensége miatt. Az előbbinek áldozatul esett a szeptemberre beígért életpályamodell egyik eleme, a béremelés, az utóbbinak pedig pedagógussorsok válhatnak áldozatává.

Gyereklétszám és elbocsátás

Az oktatási államtitkárság által kezdeményezett tárgyalásra az öt, a közoktatás területén működő, egyszer már közösen tüntető szakszervezet, a Pedagógusok Szakszervezete, a Magyar Zene-művészek és Táncművészek Szakszervezete, a Magyar Közoktatási és Szakképzési Szakszervezet, az Oktatási Vezetők Szakszervezete és a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete mellett a Keresztény Pedagógusok Szakszervezete is meghívást kapott.

A tárgyalást követően Hoffmann Rózsa elmondta, az egyeztetések november 9-én folytatódnak. A találkozóan elsősorban a pedagógus-életpályamodellről és a bevezetés időpontjáról volt szó, és abban maradtak, hogy az iskolák állami kézbe vételével kapcsolatos kérdésekről novemberben folytatják az egyez-

tetést. Hoffmann Rózsa úgy fogalmazott: jó esély van arra, hogy a jövő évi gazdasági mutatók kiszámításában nekik lesz igazuk, és nem az uniónak, illetve az IMF-nek, és a gazdasági növekedés lehetővé teszi az életpályamodell bevezetésével egyidejűleg a béremelést is. Addig bizalmat és nyugodt munkát kért mindenkitől.

Kérdésre válaszolva azt mondta: az esetleges 2014 januárjára történő halasztásról nem volt szó. Mint mondta, beszélt a kormányfővel is, aki szavai szerint azzal biztatta: „Minden erő afelé irányul, hogy a pedagógusok béremelése az életpályamodell indulásával együtt 2013 szeptemberétől megtörténjék.” Az államtitkár asszony kiemelte: a kettőnek együtt kell járnia, eddig is ez volt, és most is ez az álláspontja.

(Folytatás a 6. oldalon)

TÁRGYALÁSBAN A SZAKSZERVEZETEKSEL

(Folytatás az 5. oldalról)

Tudomása szerint ez a kormány álláspontja is, és a szándék is teljes mértékben megvan, hogy az ehhez szükséges forrásokat előteremtse – erősítette meg.

Megjegyezte, ugyanakkor volt olyan szakszervezeti vélemény is, amely ennél kisebb, 20 százalékos általános béremelést tartana indokoltnak januártól, miközben a köznevelési törvény elvetését javasolta. Leszögezte, ő nem tudná támogatni egy olyan törvény elhalasztását, amelyet tavaly decemberben igen nagy többséggel fogadott el az Országgyűlés, és 150 komoly szakmai egyeztetés előzött meg. Ismeretei szerint a kormányzatnak sem áll szándékában lemondani a közoktatás megújításáról – közölte.

Az oktatási államtitkár megjegyezte: attól senkinek nem kell félnie, hogy az állami fenntartásba vétel után százával, ezrével bocsátanak el pedagógusokat. Ilyen szándék nincs, elbocsátás ott lehetséges, ahol a gyermeklétszám csökkenni fog – mutatott rá.

Nem történt előrelépés

Eközben a pedagógus-szakszervezetek képviselői is értékelték a találkozót, álláspontjuk szerint nem történt előrelépés, nem kaptak választ kérdéseikre. *Galló Istvánné*, a Pedagógusok Szakszervezetének elnöke ugyanakkor elmondta azt is, abban megegyeztek Hoffmann Rózsával, hogy az oktatás legyen kivétel, ha megszűnne a kereset és a nyugdíj együttes folyósításának lehetősége.

A PSZ elnöke beszámolt arról, hogy konkrét kérdésekkel érkeztek, de elmaradtak a konkrét válaszok. Mint kifejtette: a

pedagógus-életpályamoddal kapcsolatban nem tudtak előrelépést elérni. Számításaik szerint egy általános, 20 százalékos béremelésre lenne fedezet. Azt javasolják, hogy az emelés ne csak a pedagógusokra, hanem a nem pedagógus alkalmazottakra is vonatkozzon, rájuk ugyanis a pedagógus-életpályamodell nem tér ki.

Arról, hogy a kormány elszánt az életpályamoddal bevezetésére, kijelentette: ezt nehezen tudja elképzelni, és bemutatta azt a jelentést, amelyet a kormány október 4-én tárgyal, és már be is nyújtott az Európai Bizottságnak. *(Lásd: Orbánék nem is akarták emelni a tanárok bérét c. cikkünket az 5. oldalon.)* Úgy vélte, az is kérdés, hogy ha a modell 2013. szeptemberi életbeléptetésére mégsem lesz pénz, akkor az új munkaszervezési formák életbe lépnek-e. Szerinte ugyanis ezek munkateher-növekedéssel és az óraszámok emelkedésével járnak majd. A pedagógusok sokkal több munkáért kapnak majd ugyanannyi fizetést, mint most – jegyezte meg. Szerinte az sem tisztázott, hogy a 32 óra kötelező iskolában tartózkodás mit jelent majd, ahogy azt sem tudni, hogy a tankötelezettség 16 éves korra leszállítása hány pedagógus-álláshely megszűnését eredményezi majd.

Mendrey László, a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének elnöke úgy fogalmazott: „Legnagyobb eredménye az egyeztetésnek, hogy volt.” Semmiféle egyezsége nem jutottak, elképzeléseik ellentétesek voltak. Hozzátette: az életpályamodell és a béremelés együttes életbeléptetése esetén pedagógusok elbocsátásával kell számolni.

Hoffmann Rózsa: A pedagógusok dolga nem az izgalomkeltés

A pedagógusok szakszervezetei sztrájkjára *Hoffmann Rózsa* oktatási államtitkár úgy reagált: a pedagógusok dolga nem az „izgalomkeltés”, hanem hogy rend legyen az iskolákban, és törődjenek a gyerekekkel. A béremelésre nem nagyon lát esélyt, és úgy véli: nem biztos, hogy a pedagógustársadalom belemegy abba, hogy beszüntessék a munkát. A szakszervezetekkel november elején folytatják a tárgyalásokat, azt azonban már most számokkal támasztották alá, hogy nem kell tömeges elbocsátásokra számítani – hangsúlyozta.

Az államtitkár szerint az életpályamoddal nem a költségvetés áldozata, azt ugyanakkor tudomásul kell venni, hogy a közoktatás átalakításának pénzügyi háttere egyelőre hiányzik. Az oktatásért felelős államtitkár szerint eddig is mindent megtettek annak érdekében, hogy emeljék a pedagógusok által végzett munka színvonalát és a béreket, ez a jövőben is így lesz – mondta a Duna Tv Közbeszéd című műsorában. Hozzátette: a kormányzati szereplők jó esélyt látnak arra, hogy beigazolódna a számítások, és rendelkezésre állnak majd a szükséges források a modell bevezetéséhez. Az újabb intézkedéscsomag ugyan egyes vélemények szerint negatív hatással lesz a gazdaságra, az államtitkár azonban hisz a kormánynak és a kormányfőnek.

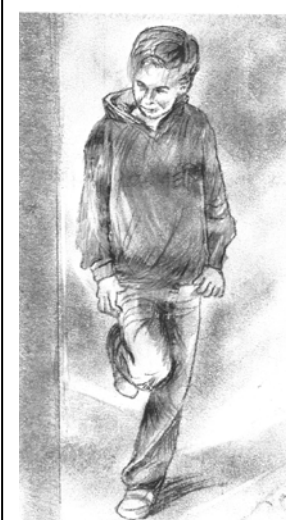
A lemondásával kapcsolatban megjegyezte: az ellenzék szerepet játszik, amikor távozásra szólítja fel, ám arra esküdött fel, hogy véghezviszi a közoktatás reformjához szükséges változtatásokat. Ameddig van esély ennek megvalósítására, addig marad a posztján – hangsúlyozta.

Nem egy nyelven beszélnek a tanárok és az oktatási államtitkár

Jelentősen átváriálná az iskolai nyelvoktatást az oktatási államtitkárság [origo] birtokába került nyelvoktatási stratégiája. Az angol helyett a német lenne az első nyelv, mert az államtitkárság szerint az nehezebb, és így jobban felkészít további nyelvek megtanulására. A dokumentum szerint az idegen nyelv oktatása mindenhol az általános iskola negyedik osztályában indul majd, és csak az angol és a német között lehet választani. A diákokat két évente felmérőre köteleznék, hogy tényleg megtanuljanak más nyelveken, 2017-től pedig csak nyelvvizsgával lehet majd felvételizni.

Minderről *Hoffmann Rózsa* úgy nyilatkozott: egyelőre nincs napirenden az új nyelvoktatási stratégia, egy munkaanyag készült el. Az oktatási államtitkár tájékoztatása szerint azt tervezik, hogy az angol vagy a német lesz az első két kötelező idegen nyelv a középiskolákban. Az oktatási államtitkár kifejtette: a következő évekre vagy akár évtizedekre vonatkozó iránymutatást szeretnének majd a kormány elé terjeszteni. Ennek lényege az lenne, hogyan lehet jelentős mértékben fejleszteni a fiatalok nyelvtudását. Ugyanakkor nem „kemény jogszabályokról” van szó, egyes elemek megjelennek a Nemzeti alaptantervben, illetve a kerettantervben – jelentette ki.

Angolt és németet tanító nyelvtanárok állítják: minden nyelvnek megvannak a nehézségei, logikus és kevésbé logikus részei, de ilyen formában ez a magyarázat nem igaz. Hasonlóképpen látja ezt *Salusinszky András*, a Nyelviskolák Szakmai Egyesületének (NYESZE) elnöke is, aki szerint már az is önmagában érdekes, hogy miért kellene egy nehezebb feladattal kezdeni a gyerekeknek. Mint mondta, nem hallott még olyanról, hogy azért kezdjünk először egy nehezebb nyelvvel, mert utána a többi könnyebb lesz. Azt, hogy melyik nyelv élvez prioritást, mindig az adott kor határozza meg.

Vörös Ferenc rajza

A KÁOSZ PEREMÉN

A köznevelés rendszere a politika fogságában

A magyar köznevelés rendszere 2012 novemberében a káosz pereméig jutott.

Egy évvel ezelőtt az Országgyűlés elfogadta a köznevelés totális átalakításának jogi keretét, a köznevelési törvényt. A törvény előkészítése során a szakemberek egy jelentős csoportja, a mértékadó szakmai szervezetek is, a szakszervezetek is megfogalmazták határozott és egyértelmű kritikájukat. Semmilyen szakmai indokoltsága nem volt a rendszer gyökeres átalakításának. A közoktatás mint társadalmi alrendszer megbízhatóan működött. E rendszer átalakítása, fejlesztése több évtizedes munka eredményeként, lépésről lépésre haladva, maratoni folyamat keretében zajlott. A PISA vizsgálatok és más felmérések, köztük a hazai kompetenciavizsgálatok javuló eredményeket mutattak. Ezek az objektív adatok is azt jelezték, hogy a magyar közoktatás önmagához képest és nemzetközi összehasonlításban is eredményesen működött. Tudjuk, ezzel együtt a rendszer számos elemét kritizálni lehetett.

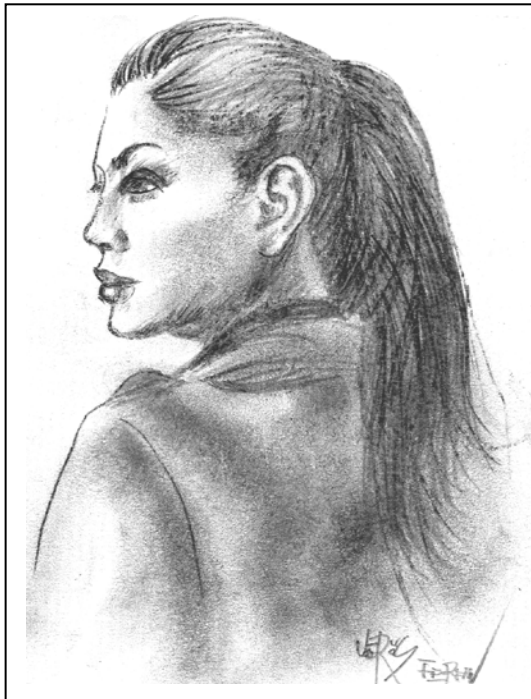
Ebbe a vitákkal is jellemezhető, évtizedeken és rendszereken, kormányokon átívelő folyamatba robbant be az orbáni akarat. A fideszes parlamenti többség az európai trendekbe illeszkedő szakmai fejlesztési folyamatot félretolta, és Orbán Viktor akaratára szerint szabta át a rendszert, annak szinte minden elemét. A magyar iskolák köznevelési törvényben körvonalazott működési modellje egy szakmailag és politikailag is letűnt korszakot, annak közoktatási rendszerét hozza vissza. Azt kell tapasztalnunk, hogy a hatalom akaratára az államosítás keretében visszahozza az ideológiájában és iskolarendszerében, követelmény- és tevékenységrendszerében, az intézményes nevelés szinte minden elemében a két világháború közötti, uniformizált, keresztény-nemzeti iskolát.

Orbán Viktor a kötcei programban meghirdette egy új rendszer, az egypólusú szép új (?) világ kialakításának programját. Ez tartalmazta a tulajdonviszonyok, valamint a tulajdonosi szerkezet és az elosztási viszonyok politikailag meghatározott átrendezését, a politikai intézményrendszernek a Fidesz-hatalom megtartása érdekében való átalakítását – ez egyet jelentett a fékek és ellensúlyok köztársasági intézményrendszerének felszámolásával –, az új hatalmi struktúra személyi feltételrendszere biztosítását, a nyilvánosság monopolizálását, az élet minden területén feudális jellegű vazallusi hálózat kialakítását. Egykulcsos szja, magánnyugdíjpénztár, Közgép, Alkotmánybíróság, főügyész, Médiatanács, alaptörvény, választási törvény, új földesurak... A kötcei

program végrehajtásának eredményeként mára Magyarország egy pszeudo-köztársaság, egy látszat-demokrácia, korruptokrácia lett, ahol a kiszolgáltatottság, az állampolgárok egzisztenciális ellehetetlenülése eredményeként a jövővel kapcsolatos bizonytalanság, a félelem a legáltalánosabb életérzés.

Van benne rendszer, de őrülség

A kötcei szép új (?) világ kialakításában fontos szerepet kapott az oktatás-nevelés teljes rendszere. E társadalmi alrendszer átalakítása a Fidesz-hatalom hosszú távú berendezkedésének egyik kulcsfontosságú eleme. Az orbáni világban az intézményes nevelés nem a társadalmi modernizáció egyik emeltyűje, hanem a Fidesz-hatalom megőrzésének egyik eszköze. A nevelés-oktatás rendszerét a magyar társadalom ideológiai átnevelésének szolgálatába kívánják állítani. Ennek eredményeként for-

málódnának azok a fegyelmezett állampolgárok, akik gondolkodás nélkül elhiszik, elfogadják az orbáni hatalom mindenhatóságát, mi több, a hatalom ideológiájától vezérelve élik életüket, még örülnek is, és minden cselekedetükkel meg is erősítik ezt a rendszert. Az ő keresztény erkölcsük szerint élnek, az ő nemzetfogalmuk szerint elkötelezettek, az ő ideológiájuk szerint gondolkodnak, az ő politikai szándékaik szerint cselekszenek, az ő focijukat szeretik.

Ez a szándék fogalmazódott meg az orbáni akaratot megvalósító, Hoffmann Rózsa jegyezte oktatási dokumentumokban, a törvényben, a Nemzeti alaptantervben, rendeletekben. Ilyen nyersen ezt a szándékot természetesen soha nem mondták ki. Érthető.

Mindig valamilyen avítás, múltba révedő, hamis pátozzsal vegyített, múlt századi szakszöveget mantrázva próbálták kábítani a szakmát és a laikusokat, a szülőket. A XXI. században itt, Európa közepén. Ez még akkor is abszurd, ha elfogadjuk, hogy mi félázsiai származékok vagyunk.

Az új köznevelési rendszer alapvető dokumentuma, a köznevelési törvény elfogadásakor, egy évvel ezelőtt a gazdasági és oktatási szakemberek, civil szakmai szervezetek, szakszervezetek megfogalmazták félelmeiket. A törvényben vizionált új rendszer működésképtelen lesz, az orbáni akarat hoffmanni gyakorlata szétzilálja a működő struktúrát, és nem állít helyébe alapos előkészítés eredményeként szakmailag átgondolt, a magyar társadalom modernizációját szolgáló, minden működési feltétellel, leginkább pénzügyi forrásokkal rendelkező, működőképes új struktúrát. Az iskolák államosítása, az új Nemzeti alaptanterv, ennek alapján az intézménytípusonkénti egy-egy kötelező kerettanterv, a tankerületi igazgatás rendszere, az egyentankönyv, a hitoktatás – alternatívaként az erkölcsstan – bevezetése, a finanszírozás, az oktatás-nevelés rendszere stratégiai posztjaira való személyi kinevezés rendje, a pedagógus-életpályamodell, ebben is a pedagógusok minősítési rendszere mind a központilag vezérelt, egyformára csiszolt, egyformán gondolkodó és cselekvő iskolákat, pedagógusokat és diákokat szándékozott formálni.

Mára az a félelem, amit egy évvel ezelőtt szakemberek sokasága megfogalmazott, realitássá vált. Az új köznevelési rendszerek nem készültek el teljes körűen a szabályozási dokumentumai, nem állt fel a rendszer működését biztosító szervezet, ennek megfelelően nincs meg a működőképesség személyi feltétele sem, és ami talán a legfőbb gond, nem biztosított a rendszer működésének gazdasági-pénzügyi fedezete sem. Ez utóbbi feltétel hiánya különös élességgel jelent meg a szakmai és laikus nyilvánosság előtt is.

A 2013. szeptember 1-jei hatállyal ígért béremelést, az átalakítás egyik pillérének nevezett pedagógus-életpályamodell „mézesmadzag” elemét az Orbán-Matolcsy megszorító csomag kivenni javasolja a jövő évi költségvetésből. Ez volt az, ami „kiverte a biztosítékot”, ami reflektorként világított rá a káoszperemi helyzetre. Hoffmann Rózsa egy évvel ezelőtt azzal próbálta megnyerni a pedagógusokat az államosított-uniformizált iskolarendszer támogatásához, hogy béremelést ígért.

(Folytatás a 8. oldalon)

A KÁOSZ PEREMÉN

(Folytatás a 7. oldalról)

Pedig csak arról van szó, hogy jövő szeptembertől a pedagógusoknak többet kell dolgozni, amiért az ígélet szerint nominálértékben több bért kapnának. A munkaterhek jelentősen megnőnek – a kötelező óraszám és az iskolában kötelezően eltöltendő idő –, ezzel együtt megszűnik a kötelező óraszám feletti, munka utáni tevékenységek díjazása. Az életpálya-modell alapján a bérkategóriák ugyan emelkednek (emelkednének!), de az egyes pedagógusok jövedelme, reálkeresete, ami a számlára kerül – a számítások szerint – csökken, vagy éppen nem változik. Ebben benne van az infláció, benne van az egykulcsos adó miatti jövedelemcsökkenés, benne van a túlóra- és helyettesítési díj elvesztése, benne van a pótlékok átalakulásának eredményeként azok csökkenése. Félő, a munkaterhek növekednek. E nélkül ugyanis nem lehet megvalósítani az egész napos iskolát, tanórán kívüli foglalkozásokat szervezni, nem lehet az oktatás költségeit, ahogy azt a „titkos tanulmány” tartalmazza, csökkenteni.

De hogy ne csak a szakszervezetek által joggal sokat vitatott ügyről beszéljek, álljon itt egy kis ízelítő a lehetetlen helyzet bemutatására a tartalmi szabályozás területéről.

A Nemzeti alaptanterv alapján a törvény szerint iskolatípusonként egy-egy kerettanterv készül, mely alapján az iskolák elkészítik a helyi tanterveiket. Hoffmann Rózsa a tanévnyitó alkalmával azt ígérte, hogy szeptember végéig elkészülnek a kerettantervek. E dokumentumok október 9-én kerültek fel az OFI honlapjára. A társadalmi vitára 16 nap volt, október 25-ig lehetett a sok száz oldalnyi tervet véleményezni. A vélemények feldolgozását követően véglegesítik a követelményeket tartalmazó szöveget. Ennek alapján az iskoláknak december 31-ig el kell készíteniük a helyi tanterveiket, módosítani kell pedagógiai programjukat. Ezt a pedagógiai zsargonban csak pepónak nevezett dokumentumot, amely tartalmazza az iskola pedagógiai munkájának legfontosabb elemeit, a nevelés-oktatás célját, feladatait, az iskolai tevékenységrendszert, beleértve a helyi tantervet és a tanórán kívüli nevelés programját, az iskola szakmai kultúrájának fő elemeit, köztük az iskolai értékelési rendszert is, a személyi és tárgyi feltételeket, összességében azt, mit kínál, milyen nevelési eredményt garantál a szülőknek-gyerekeknek az iskola, a fenntartó hagyja jóvá. Ezzel a fenntartó kötelezettséget vállal arra, hogy a pedagógiai programban megfogalmazottak anyagi fedezetét biztosítja. Az iskolák az idő szűke miatt lehetetlen helyzetben vannak a helyi tanterv kidolgozása és a pepo módosítása tekintetében. Ráadásul az a fenntartó hagyja jóvá ezt a tantervet, pedagógiai programot, amelyik az államosítás – január 1. – után semmilyen felelősséggel és ennek megfelelően kötelezett-

séggel sem tartozik az iskola tekintetében. S tegyük hozzá, hogy ma még nem lehet tudni, ki milyen finanszírozásban hogyan fogja az iskolákat működtetni. Az önkormányzatok, az iskolák mai fenntartói jogszabályváltozás alapján november 15-ig döntenek arról, vállalják-e az iskolák rezsiköltségét. De a parlament által elfogadott költségvetés még nincs, nem lehet tudni, milyen normatívákból, saját bevételekből tudnak az önkormányzatok gazdálkodni. Felelősen dönteni tehát nem lehet. Az államosítás után a szakmai irányítást ellátó szervezetek, a tankerületi szakapparátusok még nem álltak fel, e hivatalok vezetőit november 1-jei hatállyal nevezzük ki. Az a szervezet, amelyik később (!) jogosult lesz az iskolák működésének szakmai kérdéseiben eljárni, ma nem létezik, de ha ma létezne, akkor se lenne jogosultsága a pedagógiai programok jóváhagyása tekintetében. Márpedig a pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybe lépéséhez, amelyekből a fenntartóra többlet-kötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges. Akkor most hogy lesz ez január 1. után? Mert itt azokról az iskolai nevelő-oktató tevékenységekről van szó – szakkörökről, erdei iskoláról, táborokról, iskolánként különböző többletekről –, melyeket az önkormányzatok – amelyik tehetne – a törvényben kötelezően előírt foglalkozásokon felül fizetett.

Tovább is van, mondjam még?

Sajnos ez nem egy *Tamkó Sirató Károly* mese-vers. Ez a mai magyar pedagógiai valóság. És akkor még nem beszéltünk a pedagógusokról. A munkateher növelésére szánt bérkompenzáció, illetve annak elmaradása egy dolog. Nagyon fájó dolog. Mert a pedagógusoknak nem konyakra kell ez a pénz, hanem megélhetésük biztosítására.

Eddig nem került szóba az iskolarendszer átalakítása, a kistélepek kisiskoláinak összevonása, ennek a következményei. A törvény előkészítésének idején készült egy tanulmány – Hoffmann Rózsa titkos tanulmánya-ként híresült el –, mely a kisiskolák összevonását, a pedagógusok elbocsátásának várható létszámát, mindezeknek költségvonzatait – a várható megtakarításokat – tartalmazta. Tíz- és harmincezer közé becsülték az elbocsátandó pedagógusok számát, attól függően, hogy az összevonások, a kötelező óraszám emelkedése, a tantervek alapján az ellátandó órák száma hogyan változik. Mára ez a becslés finomodott, kevesebbre teszik az utcára kerülő pedagógusok számát. Erről a változtatási szándékról nem hallani semmit. Igaz, ha az első félév pénze megvan, az már lélegzetvételt jelent. A 2013/14-es tanévre vonatkozó fenntartói döntéseket, az iskola-összevonásokat majd tavasszal hozzál napvilágra, majd a nyár elején módosítják a költségvetést – az ájemef meg az emútnyócév miatt kell módosítani, ez már most látszik –, s ez a „bomba” majd ak-

kor fog robbanni. És ezt, ahogy a titkos tanulmány tartalmazza, meg kell lépni, ha forrásokat akarnak biztosítani az új rendszer működtetéséhez. Mert a Klebelsberg-intézet 400 milliárdot meghaladó működési költségeit valahonnan elő kell teremteni. Az életpálya-modellben foglalt bérkompenzációt el lehet halasztani, ettől még a rendszer nem omlik össze. A pedagógusok akkor is be fognak menni az iskolába tanítani. Legalábbis erre számít az oktatási kormányzat, a cinikus hatalom. De ha a megálmodott intézményfenntartó központ a helyi szervezeti egységeivel együtt nem jön létre, akkor az államosítás után a fenntartói feladatokat ki fogja ellátni? November eleje van. Két hónap múlva olajozottan kellene működnie a fenntartás rendszerének. És ma még azt sem lehet tudni, jövőre ki és miből fogja fizetni az iskolák rezsiköltségeit.

Tovább is van, mondjam még?

Szakképzés, Híd-program, magániskolák, tankönyvkiadás, szakszolgálati feladatok, szakmai szolgáltatások rendszere – nincs a köznevelési rendszernek olyan eleme, amire azt lehetne mondani, hogy az kerek, kész van, az államosítás hatálybalépése után a működés minden feltétele biztosított.

Van azonban három tétel, ami adott. Gyerekek, pedagógusok, iskolák. Mindennap minden iskolában reggel nyolc órakor becsöngetnek. A gyerekek ott ülnek az iskolák tantermeiben, a pedagógusok indulnak óráikra. A gyerekeket – és a szülőket – nem érdeklik a finanszírozás, az életpálya kérdései, a tankerületi hivatal meg aztán különösen nem. A szülők, akik gyerekeik fejlődéséért felelősek, csak azt akarják, hogy a gyerekük kapjon meg mindent az iskolában, ami a boldog gyerekkor része – ebben az értelmes iskolai munka, a követelményeknek való megfelelés is benne van –, és életkori sajátosságainak megfelelően kapják meg mindazt, ami felnőttkori boldogulásukhoz szükséges. Ennek a szülői elvárásnak megfelelni, melyet összhangba kell hozni társadalmi és szakmai elvárásokkal –, ez a pedagógusok hivatásának lényege is. De megfelelni e követelménynek csak a szakmailag megalapozott, széles körű támogatottsággal kialakított és megfelelően finanszírozott, minden működési feltétellel rendelkező rendszerben lehet. Ez egyaránt vonatkozik az osztálytermi munkára, a tanórán kívüli nevelésre, az iskolai – tartalmi – követelmények rendszerére, a fenntartásra, az oktatáskormányzásra, minden tényezőre, ami a gyerek-pedagógus interakció eredményében jelenik meg.

Ma nem tartunk itt. A káosz peremén állunk. Túl fogunk lendülni ezen is.

Csak azt nem tudjuk, hogy milyen árat kell fizetnünk ezért.

Fábry Béla pedagógus

A GYERMEK LEGYEN A KÖZÉPPONTBAN!

Az oktatás stratégiai ágazat az MSZP számára, bemutatták programjukat

A mai, az oktatási rendszert romboló folyamatokkal szemben hosszú távú, stratégiai ágazathoz méltó oktatáspolitikát hirdet az MSZP – jelentette be Mesterházy Attila pártelnök. A párt oktatáspolitikai stratégiáját három alapelvre építette, az esélyegyenlőségre, a bővülő foglalkoztatás elősegítésére és az intelligens társadalom megteremtésére. A szocialisták a gazdasági keretprogramjuk bemutatása után – nem véletlenül – első szakpolitikai programként oktatási elképzeléseiket mutatták be november 6-án.

– Tudatos tervezés, szervezés eredménye, hogy az oktatáspolitikai a második olyan eleme a programunknak, amelyet bemutatunk – jelentette ki Mesterházy Attila. – Ezzel is jelezzük: az oktatást stratégiai ágazatnak tartjuk, amely elválaszthatatlanul kapcsolódik a gazdasághoz, a foglalkoztatáspolitikához és a társadalom fejlődéséhez. A pártelnök hozzátette: a már nyilvánosságra hozott gazdaságpolitikai elképzelések határozzák meg azt a keretet, amelyen belül meghatározható az egyes szakpolitikai csoportok mozgásterét. Mint mondta: felelőtlenség lenne ígérgetni, miközben sem a gazdasági környezet, sem az ország állapota nem engedi meg a légből kapott ígéretekkel való kampányolást. A párt oktatáspolitikai elképzeléseit vitanyagnak szánta, amelyet a szakmai és szakszervezeteknek is megküldenek majd. Kijelentette: koncepciójuk alapvetése az esélyegyenlőség, a bővülő foglalkoztatás és az intelligens társadalom megteremtése. Mint mondta: a jó oktatási rendszer a társadalom- és gazdaságpolitikai célok megvalósításának egyik legfontosabb eszköze, amelynek segítségével csökkenthetők a társadalmi esélyegyenlőtlenségek, erősíthető a mo-

bilizáció. Hozzátette, a fenntartható fejlődés alapvető feltétele a jól képzett, rugalmas és motivált munkaerő.

Mesterházy megjegyezte: a cél, hogy tudásintenzív iparágakban fejlődhessen az ország, emellett az alap kutatásokról át kell helyezni a hangsúlyt az ipar számára konkrét felhasználhatóságot jelentő területekre.

A kormány jelenlegi tevékenységéről a szocialisták elnöke kijelentette: az oktatás ma Fidesz és Hoffmann Rózsa sújtotta terület, amelyen teljes bizonytalanság uralkodik. Kiemelte: két hónappal az államosítás előtt még az érintettek sincsenek tisztában a folyamattal, miként az új rendszer finanszírozási hátterével.

A szocialista oktatáspolitikai program részleteit Hiller István ismertette. Elmondta: az oktatás rendszerváltása Magyarországon előbb történt meg, mint a politikai. Most az oktatás több évtizedes progressziójának megtagadása folyik, a jelenlegi kormány az oktatásban a rendszerváltás óta meglevő közmegegyezést rúgta fel, nevezetesen azt, hogy a gyerek áll annak középpontjában. A volt oktatási miniszter szerint az államosítás rossz irányba megy. A szocialisták

lehetővé tennék, hogy az önkormányzatok – ha akarják és képesek rá – ismét iskolafenntartók legyenek, megszüntetnék, hogy az egyházi iskolák több támogatást kapjanak az államianál, valamint átfogó megállapodást kötnének az alapítványi iskolák szervezetével. A gyakorlatorientált szakképzésben nélkülözhetetlennek tartják az informatikai és az idegen nyelv oktatását is. Hiller István ígéretet tett a korábbi érdekegyeztetési rendszer visszaállítására.

A felsőoktatásban az MSZP azt javasolja, hogy a sikeresen felvételizőknek legyen ingyenes felsőoktatási tanulmányaik első éve, míg ezután tanulmányi eredményüktől és szociális helyzetüktől tennék függővé, hogy kapnak-e ösztöndíjat, illetve hogy kell-e tandíjat fizetniük. Ha a szocialisták kormánya jutnak, megszüntetik a diákok röghöz kötését, a hallgatói szerződést, az ugyanis véleményük szerint a fiatalok elvándorlásának egyik fő oka. Az évek óta jól működő diákhitelrendszert megtartanák, a Diákhitel 2-t viszont rossz konstrukciónak tartják.

PL-összeállítás

A MUNKAERŐPIACON 150 EZER FELSŐFOKÚ VÉGZETTSÉGŰ HIÁNYZIK MAJD NYOLC ÉV MÚLVA MAGYARORSZÁGON

Alacsonyabb a munkaerőpiac hatékonysága Magyarországon, mint például Chilében – derült ki a Randstad szakmai rendezvényén október 10-én. A nemzetközi előrejelzések alapján ráadásul 2020-ra több mint százezer felsőfokú képzettséggel rendelkező szakember fog hiányozni az országból.

Az Eurostat és a CIETT (International Confederation of Private Employment Agencies) adatai szerint a magyar munkaerőpiac versenyképességét jelentősen rontja az alacsony hatékonyság: ebben a tekintetben nemcsak Görögország vagy Spanyolország előzi meg hazánkat, hanem többek között Chile is. A Randstad szakmai rendezvényén bemutatott adatok szerint hosszú távon a munkavállalók képzettsége és a munkaerőpiaci igények közötti eltérést kellene csökkenteni, másrészt az álláskeresést támogató rendszer elmaradottságán kell javítani.

Az előrejelzések szerint 2020-ra csaknem 150 ezer fős hiány várható felsőfokú végzettségűekből Magyarországon akkor is, ha figyelembe vesszük a friss diplomások belépését és a nyugdíjasok egy részének visszatérését a munkaerőpiacra. Középfokú végzettségűekből ugyanakkor félmillióval több lesz annál, mint amennyien el tudnak helyezkedni.

„Nemcsak a végzettség szintje jelent problémát, hanem az is, ha a leendő munkavállalók más ismereteket szereznek, mint amilyenre a vállalatoknál szükség van” – tette hozzá Baja Sándor, a Randstad Hungary ügyvezető igazgatója. Jelenleg az uniós országokban átlagosan 77 százalék dolgozik a végzettségének megfelelő szakterületen, hazánkban viszont csak 71 százalék.

Az előrejelzés alapján ráadásul további nehézségekre kell számítani: nyolc év múlva a gyártás területén több mint 200 ezer fős, a kereskedelemben pedig csaknem százezres túljelentkezés várható az elérhető állásokra (főleg alap- vagy középfokú végzettséggel rendelkezőkből). Eközben az építőiparban és az üzleti szolgáltatások területén hiány lesz jól képzett munkaerőből, például mérnökökből és IT-szakemberekből.

Forrás: Világgazdaság Online

„REMÉLEM, HOGY NEM LESZ SZÖRNYŰ, AMI ELŐÁLL”

Beszélgetés Hunyady György professzorral a pedagógusképzés átalakításáról

Hunyady György, az ELTE szociálpszichológia-professzora, volt dékán, éveken át a tanári mesterszak felelőse úgy véli, a bolognai rendszer bevezetésével a tanárképzésben kompromisszumok révén olyan originális magyar rendszert hoztunk létre, ami szinkronban volt az európai fejleményekkel. Közismert, hogy ezzel kapcsolatban voltak ellenvélemények és viták, de megindult ez a képzés, sok közreműködőnek és hallgatónak kedvező tapasztalatokat is hozott, és nagyon sajnálatos, hogy e rendszernek nincs kifutási ideje, hogy le lehessen mérni eredményeit és gyengeségeit. Ehelyett egy radikális fordulat sokban visszatér a '70-es évek tanárképzéséhez, az osztatlan, kétszakos, a szaktudományos alap- és mesterképzéstől elkülönülő szerkezethez, valamint lebontja az egységes tanárképzést, szétválasztva az általános és középiskolai tanárok felkészítését. Ez egy visszatérés, de azt nem mondhatni, hogy nemzeti, specifikusan magyar tradícióhoz, hanem egy olyan, a szovjet blokkban általános modellhez, amely kérdéses, hogyan működik a merőben megváltozott társadalmi viszonyok és nemzetközi kapcsolatok között.

– **Ön szerint milyen a jó tanár?**

– A jó tanár a gyerekre figyel, gyereket fejleszt odaadással, megértéssel, értelemmel. Emellett nyilvánvalóan szakmailag is felkészült, de nagyon lényegesnek érzem azt a két vonatkozást, hogy képes legyen a gyerekekkel bánni, és meglegyen benne az az odaadó jóindulat, ami a munkakapcsolatot motiválja. Ez a fundamentum. Nem akarom egy percig sem lebecsülni a diszciplináris szakmai tudást, de nem mondhatjuk, hogy a közoktatásban eddig ennek a hiánya okozta volna a legnagyobb gondot, és azt sem, hogy a bolognai rendszerű felkészítés nem biztosított volna kellő súlyt és teret a szakmai tanulmányokra. Ami korábban, és most visszatérően, bajok forrása volt, azt el kellene kerülni: egyfelől a tanári pályaeorientáció ne a kontraszelektáció útja legyen, hanem elkötelezett emberek éretten válasszák hivatásuknak, másrészt a pályán dolgozó tanár pedagógiai és pszichológiai értelemben ne legyen eszköztelen, mint ahogy ez sok iskolában gond volt, és amint ezt a Bologna-rendszer orvosolni próbálta.

– **És azzal, hogy megszűnik a több-szintű tanárképzés, milyen folyamatok indulnak el?**

– Ez bonyolult dolog, mert teljes mértékben nem szűnik meg az, amit mi elkezdtünk. Az én több évtizedes pályafutásom alatt a legnagyobb változás a bolognai rendszerre való áttérés, és ezen belül a tanárképzés átalakulása volt. Óriási léptékű dolog! Ebből nagyon sok minden megmarad, például a gyakorlatnak a hangsúlya, a volumene. Ez lényeges.

– **A gyakorlati idő meg is duplázódik.**

– Igen, tovább nő. Azon már lehet vitatkozni, hogy erre volt-e a legnagyobb szükség, mert így a középiskolai tanárképzés hatéves lesz, tehát időtartamát tekintve már verseng az orvosképzéssel. Viszont az is igaz, hogy mondjuk öt és fél év képzési idő meg kicsit formátlan volt a bolognai rendszeren belül, mert – ha mindenki leg-szigorúbban tartotta volna az előírásokat, akkor a tanár szakosok januárban végeztek volna. De a gyakorlati hangsúly lényeges dolog. Egy másik, szintén megmaradó

elem a tanári képzés mesterszintje. Az, hogy a végzett hallgatót hogyan minősítik, szimbolikus, de nem közömbös dolog. A tanári felkészítés egységes mesterszintje a társadalom megbecsülését tükrözi, öntudatot ad. Tehát fontos. Viszont különös helyzetet teremt, hogy az általános és középiskolai tanár szétválasztott képzése egyaránt mesterszintű, ezt nehéz a különböző időtartamú képzésekről szólva mondjuk egy külföldinek elmagyarázni, és némileg bonyolítja azt, ha valaki többletanulmányokkal a két ág között közlekedik, mesterről mesterre vált. Ez a megoldás azonban annyiban helyes, hogy emlékeztet bennünket az egységes tanárképzésre, amely évtizedeken keresztül egy mind teljesebb egyetértéssel találkozó szakmai célkitűzés volt, minden szervezeti nehézség és személyes ellenérdek ellenére. Az egységes tanárképzést a bolognai rendszer létrehozta, ezt a kormányzat most feladja, de abban a tekintetben, hogy az általános iskolai tanár is mesterszakos, nem akartak visszalépni.

Az általános és középiskolai tanárképzés most újra megosztja a tanári szakmát, de legalább a szimbolikus részt, és ennek az anyagi konzekvenciáit felvállalták, úgy, hogy ellentmondás ide, ellentmondás oda, ez a szintközösség megmarad. Ezek lényeges elemek szerintem abból, amit a bolognai reformban elértünk, amikor arra törekedtünk, hogy megemeljük a képzés rangját, szintjét és a gyakorlati jellegét.

– **Engedjen meg egy közbevetést, az én nemzedékem '56 után kezdett iskolába járni, és mondhatjuk, hogy szerencsénk volt, mert sok egyetemi tanárt a forradalomban játszott szerepük miatt büntetésből általános iskolákba helyeztek. Mi viszont igen kiváló képzést kaptunk...**

– Az egységes tanárképzés mellett sok érv szólt. A bontás óhatatlanul hierarchiát teremt a képzésben, akár egy egyetemen belül is. Ugye, most lesz a diszciplináris többciklusú képzés, mellette lesz a középiskolai tanárképzés, továbbá általános iskolai tanárképzés. Nyilván, egyszerűen csak az oktatási erővel való gazdálkodás okán nem a professzor fogja az általános iskolai tanárokat képezni, és ez

veszteség. A többciklusú képzésnek szerintem nagy előnye, hogy együtt indult mindenki, az is, aki tudományos pályára készült, az is, aki a gyakorlatba ment ki, és az is, aki tanár akart lenni. Három évet abban a modellben mind együtt töltenek. A rendszer működése szempontjából nincs lényeges különbség az oktatásban, nem leértékelt emberek fognak a „harmadik garnitúrával” foglalkozni. Szerintem döntő mozzanat, hogy a többciklusú rendszerben önkiválasztási metódus működik, a hallgatók a motivációjuk alapján válnak szét. A hallgató bemegy az egyetemre, ott tanul három évig, és ő dönti el, hogy az alapképzés után melyik utat választja: hagyja az egészséget, és felszabadultan megy a munkaerőpiacra, vagy megy kutatónak, vagy megy tanárnak. Az a három év, amit az alapképzésben töltött vagy töltene, elválasztja a középiskolai tanulmányaitól, érettebb döntést tud hozni a pályaválasztásáról. Aki 18 éves korában választ, az tulajdonképpen iskolából jön, és eldönti azt, hogy majd iskolába megy. A többciklusú rendszernek világviszonylatban az az előnye, hogy van egy tájékozódási szakasz a felsőoktatásban, ráadásul ez nálunk egy igényes szakmai felkészítés formájában jelentkezett. Bemegy a felsőoktatásba, ott tájékozódik, és választ. Nincs se automatizmus, se kényszer arra, hogy ő egy meghatározott pályára menjen. Ez döntő! Miután folyamatosan arról beszélünk, hogy a tanár legyen motivált, egyáltalán nem közömbös, hogy ki és mikor dönti el, hogy ő tanár legyen. A bolognai rendszerben ő maga döntötte el tanulmányai során, és maga határozott. Ez világos helyzet. Ebből a rendszerből most jönnek ki az elsők. Gyakorló kollégáink mondják, hogy a szakosodási rendszer természete miatt jobban motiváltak. Zárójelbe teszem, ne legyünk elfogultak az eredményekkel kapcsolatban. Ugye, így van ez általában, akik egy reform idején új rendszerbe lépnek be, azokkal természetesen mindenki a szokásosnál nagyobb figyelemmel, intenzívebben foglalkozik. Tehát ennek lehet egy kissé megtévesztő hatása, építettünk egy rendszert, aki ennek az úttörő hallgatója, az többletfigyelemben részesült.

(Folytatás a 11. oldalon)

„REMÉLEM, HOGY NEM LESZ SZÖRNYŰ, AMI ELŐÁLL”

(Folytatás a 10. oldalról)

Mindenesetre ezek motivált, erre a területre tudatosan vállalkozó fiatal emberek, és ez egy nagy pozitívum.

– *A bolognai képzés végre véget vetett volna a kontraszelekciónak...*

– Ez az! A kulcsszót mondta ki, az egész ügyben ez foglalkoztat engem a leginkább, és itt van a legnagyobb ellentét egyébként a 70–80-as évek hazai rendszere és az európai képzés trendje között. A bolognai rendszer a tudományegyetemek és főiskolák összességében – a tanárképzés kivételével – bevezetésének eredeti formájában fennmaradt, szinkronban az európai változások fő irányával. Itt a tanárképzés kiemelése a többciklusú képzésből, amelyben a hallgatóknak több választási és mozgási lehetősége volt, egy érzékeny veszteség, amely a pedagógusképzésnek ezt a fontos ágát bizonyos értelemben elszigeteli, bezárja saját körébe, és alapvetően 18 éves kortól indítja a szakfelvételt és a hivatás választását is – a természettudományos képzés értékrendje szerint gyakran olyan fiatalokat terelve erre az útra, akik az igényesebb diszciplináris képzésre nem, vagy nem elsősorban alkalmasak. A bolognai rendszerrel szemben a természettudományok területén volt az a súlyos panasz, hogy az alapképzés után a hallgatóknak csak egy tört része, szakonként esetleg csak egy-két ember fordul a tanárképzés felé. Ennek azonban nem utolsósorban az volt a magyarázata, hogy az egyébként is kis létszámú, és a képzés során tovább ritkuló hallgatószámra a diszciplináris mesterképzés gazdag lehetőséget kínál. És ehhez képest sajnos nem sikerült a tanári mesterképzést már az alapképzés fázisában igazán vonzóvá tenni. A kérdés az, hogy most az osztatlan tanárképzés esetében 18 éves korban kik lesznek azok, akik a diszciplináris alapképzés lehetőségéről lemondva azonnal a tanári felkészítést választják. A bolognai rendszerben az alapképzés közös volt, és ebből ágaztak el a különböző utak. Most ez a közös rész kiesik, és 18 éves korban kell eldönteni a hallgatónak, hogy nem az alapképzést, hanem a tanárképzés elkülönült útját választja. Ebben a megoldásban én nem látom a szelekció jobb lehetőségét, mint korábban, csak a tanárjelöltek korábbi, korai elkülönítését, kiválasztását a szakmai tanulmányok fő áramából.

Én azt tapasztaltam, hogy a „mi bolognai tanárképzési rendszerünk” külföldiek számára is érdekes, értékes, vonzó modell volt. Ami egyébként még azt a lehetőséget is magában rejtette, hogy például a magyar pedagógus mehet külföldre. Tudom, ma átokszó, hogy külföldre megy valaki. Ennek a lehetőségét azonban nem kellene teljes mértékben kizárni a tanárképzés esetében sem, én úgy gondolom, és abban bízom, hogy a mi tanít-

ványaink kapjanak arra lehetőséget, hogy felkészüljenek idegen nyelvű tanításra akár itthon, akár külföldön, és ha ezzel a tudással külföldön boldogulnak, további közoktatási tapasztalatot szereznek, az nemcsak veszteség lehet, hanem haszonnal is járhat a magyarázó vonzó lesz, hogy a világgjárás után hazacsábítja a pedagógusokat.

– *És nem csak nyelvtanárok...*

– És nem csak nyelvtanárok tekintetében. A bolognai rendszer lehetővé tette volna, hogy valaki, mondjuk a történelem alapszak elvégzése után olyan szakkombinációt válasszon, hogy történelemtanár lesz, és történelemtanár idegen nyelven. Sajnos nincs megfelelő utánpótlás természettudományos területen, de hogyha lenne, miért ne lehetne magyar ember fizikatanár mondjuk Belgiumban?

– *És hogy csodálkozna, hogy van alapanyag a kísérletezéshez!*

– Az nagyon rossz logika – és sajnos képviselték ezt a pedagógusképzés egyes résztvevői –, hogy e területet az is megkülönbözteti, hogy csak hazánk munkaerőpiacára képez. Sőt egészen odáig elmentek egyesek – ami szerintem akár már tréfa is lehetne, ha az úgy nem lenne halálisan komoly –, hogy a pedagógus egyáltalán ne tanuljon nyelvet, mert úgyis a hazai iskola-rendszerben fog majd tanítani. Ez képtelenség szerintem, az a kíváncsi, hogy a pedagógus egy széles látókörű értelmiségi ember legyen, és lásson rá a világra. No de aki már a nyelvtanulást is megkérdőjelezi, annak a számára a kilépés az európai munkaerőpiacra egy kifejezetten riasztó és taszító dolog. Holott inkább idekötö a fiatalokat, hogy ha egy olyan országban élnek és tanulnak, ahol a pedagógusképzés is olyan, hogy alapot teremt a külföldi tapasztalatszerzésre, és hogyha innen átmenetileg valaki elmegy, gazdagító tapasztalatok birtokában érdemes visszatérnie. Ilyen és hasonló nézetkülönbségek vezettek a bolognai rendszerű tanárképzés körüli vitákhoz, amelyek esetleg látszólag úgy nézhetek ki, mintha politikai nézetkülönbségek lennének, valójában a szakmai problémák megítélése volt különböző. Nem lehet azt mondani, hogy a bolognai rendszer bevezetése lerontotta volna a tradicionális jól működő tanárképzési rendet, hiszen a közoktatás és a felsőoktatási változásai, a hallgatói igények és magának a pedagógusképzésnek modernizálódó felfogása a régi rendszert már a '80-as években – fenntarthatatlanul – szétfilázta. Ez egyébként egy német alapmodellnek volt valamiféle szovjet deformációja, ehhez ragaszkodni nem minősíthető nemzeti kontinuitásnak. Az általános iskolai tanárképzés korábbi funkciói a főiskolai keretekben az iskolarendszer '40-es évek végén bekövetkező átalakításával magyaráz-

hatóak, de mindez már a '90-es évek idejéig múlttá vált. Sajátos dolog, hogy a természettudományos tanárképzés résztvevői – ezeknek a mértékadó, hangadó csoportja – egyszerűen nem akartak és tudtak elképzelni a korábbi évtizedek bomladozó rendszerénél különbséget és újabbat. Ebbeli görcsös ragaszkodásuk egyetlen érveléssel volt alátámasztható – mint már mondtam is –, hogy egyes természettudományos szakokra alig-alig volt jelentkező. Ennek a rejtélyéről azonban épp előbb beszéltünk, ezért sok minden felelőssé tehető, de legkevésbé a bolognai rendszerű tanárképzés szerkezete.

– *Mi volt az oka annak, hogy hosszú-hosszú évek óta kevesen választották a természettudományos tanári szakokat? Emlékszem rá, hogy engem például egy olyan tanárnő tanított, aki körülbelül egy leckevel járt előttünk kémiából, biológiából.*

– Kezdjük azzal, hogy általában a természettudományos felsőoktatásba kevesen jelentkeznek. Holott azt el kell fogadnunk, hogy e téren értelmes, felkészült szakemberek kiképzése minden szempontból előrevivő lehet és lenne: gazdasági, tudományos és pedagógiai szempontból egyaránt. Hogy eleve kevés a jelentkező, abban sajnos közrejátszik, hogy nem elég hatékony, nem igazodik kellőképpen a változó társadalmi és pszichológiai feltételekhez az ismeretek közvetítése a közoktatásban, nem csinál kedvet, nem ébreszt érdeklődést. Ebből egyébként – ha másból nem – arra lehetne és kellene következtetni, hogy a természettudományos tanárképzés a múltban nem volt kielégítő, nem hozott elég eredményt a közoktatásban, és ennek megfelelően nem ragaszkodni kellene ahhoz, hanem megújítani.

– *Miért nem elég hatékony a természettudományos tanári működés az iskolában? Mi az oka? A pénz?*

– Ebben nyilván közrejátszott az, amiről beszéltünk, hogy korábban a tanárszakra felvettek kontraszelekció révén és jegyében választódtak ki. Ha nem vették fel kutatószakra, akkor mentek a fiatalok tanárnak. (Ettől azonban lehetek volna, és sokan lettek is rátermett, alkalmas pedagógusok az iskolában.) De nemcsak a kiválasztás módja játszik a kisebb hatékonyságban nagy szerepet, hanem az az egész természettudományos tanárképzést átható felfogás, hogy a leendő tanárt minél több diszciplináris szakanyaggal kell intellektuálisan feltölteni, és az egy mellékes körülmény, hogy társadalmi-pszichológiai érzékenysége, pedagógiai felkészültsége és leleményessége milyen. Úgy gondoltam, és ma is úgy gondolom, hogy ez egy elhibázott felfogás, ma különösképpen, amikor az iskolai tanulók családi-társadalmi háttere egyre heterogénabb, sajátos pedagógiai problémákat okoznak a leszakadók, de tulajdonképpen az elkenyésztetettek is.

(Folytatás a 12. oldalon)

„REMÉLEM, HOGY NEM LESZ SZÖRNYŰ, AMI ELŐÁLL”

(Folytatás a 11. oldalról)

Nagy és egyre nagyobb jelentősége van a tanár munkájában a pedagógiai-pszichológiai tudásnak, kreatív problémamegoldó képességnek, például konfliktusmegoldásra való felkészültségnek, pozitív humánus, gyermekszerető alapállásnak. A bolognai rendszer lebontása most azzal jár, hogy a tanárképzés pedagógiai-pszichológiai stúdiumai kifejezetten visszaszorulnak, nagyobb részarányt kapnak a diszciplináris-szakmai ismeretek, ami egy kártékony, rossz tradíció felélesztése. Holott már csak abból is lehetne tanulni, hogy a pedagógus-továbbképzésben milyen témákban keresnek új ismereteket, kompetenciákat a már közoktatásban működő tanárok, talán nem véletlen, hogy a pedagógiai továbbképzésekre nagy tömegben jelentkeznek.

– **A duplájára emelt gyakorlati foglalkozás közelebb fogja hozni a pedagógusokat a gyerekekhez? Ez segít majd az iskolai konfliktusok feloldásában?**

– Önmagában a nyers gyakorlat nem oldja meg a problémát, arra rá kell hangolni. Szükség van arra, hogy tanulmányai során a tanári pályára készülő hallgató elméleti szinten is ráhangolódjon az iskola pedagógiai problémáira, és ezek megoldására. Ilyen módon is készüljön fel az iskolában végzendő gyakorlati munkára, mint ahogy szükség van arra is, hogy a gyakorlatot kísérje a felsőoktatási intézményben egy folyamatos szakmai konzultáció, amely segít a kezdeti tapasztalatok tudatos, önreflexív feldolgozásában és előrevívó kiértékelésében. A gyakorlat szempontjából is nagyon lényeges az ún. szakmódszertan vagy szaktárgyi pedagógiai felkészítés tartalma, szerepe, helye. A kétciklusú bolognai tanárképzésben a szakmódszertan a második ciklusban, a célzottan tanári hivatásra felkészítő szakaszban foglalt helyet – együtt a pedagógiai-pszichológiai stúdiumokkal. Most, amikor az egyetlen tanárszakot szétbontjuk különböző tudományágak ismeretanyagát közvetítő külön szakokra, fellazul a pedagógia és pszichológia és a szakmódszertanok természetes és célszerű szövetsége. A szakmódszertanok – vizsztatérve a hagyományos szervezeti megoldások rendjébe – a diszciplináris képzésekhez kapcsolódnak vissza, diszciplináris felügyelet alatt működnek, az iskola világában nem feltétlenül tájékozott akadémikus vezetés alatt állnak. Így most jelentkezni fog az a feladat, tulajdonképpen ez már törvényi előírás is, hogy a felsőoktatási intézményeknek meg kell találniuk azt a koordinációs rendszert – tanárképző központot –, amely a szervezetileg széttagolt tanárképzés elemei között az együttműködést, az információcserét, a célirányos működés kereteit biztosítja a felvétel időpontjától az elméleti és gyakorlati felkészítésen át egészen a képesítés megszerzéséig.

– **Ön szerint ebben az újonnan felálló képzésben milyen pedagógusok születnek?**

– Azt el kell ismerni, hogy sok lehetséges útja van a pedagógusképzésnek. Fájdalmas az, hogy mi kiépítettünk egy új rendszert, és nincs módunk megtapasztalni annak a működését, de pedagógust végül is sokféleképpen képeztek, és lehet képezni. Remélem, hogy nem lesz szörnyű, ami előáll. Énszerintem sok akadálya lesz ennek a visszaállított rendszernek: könnyen lehet, hogy kötöttségeivel ütközni fog a mai egyetemi hallgatók mentalitásával, hogy nem tud felkészíteni az iskolai helyzetek változatosságára, és kétséges, hogy annak az óriási munkának az elvégzéséhez, amely a bolognai rendszerű tanárképzés helyén felépíti az új általános és középiskolai tanárképzés szisztémáját, tartalmát és módszertanát, van-e elég lelkes támogatója. Nem biztos, hogy erre van kellő erő a felsőoktatásban. A felsőoktatás is eléggé elgyötört állapotban van. A pedagógusképzési területet az állam fokozott figyelemmel kíséri és dotálja, csak kérdéses, hogy miből mennyi jut erre a dotációra. Nekem meggyőződésem, hogy az iskolában arra lesz szükség, hogy a pedagógus elérje és motiválni tudja a gyereket akkor is, ha előnytelen családi, egzisztenciális körülmények között él. Azt ugyanis nem lehet eltagadni, hogy ma ezen a téren dráma zajlik az országban. A hangsúly tehát azon lesz, hogy elérjük-e a gyereket, és meggyőzzük-e: tanulni érdemes. Ez az alapvető küzdelem, ezért vannak egyébként a tanítók az egész iskola frontvonalában. Egy felbolydult világban működik az iskola, sok gyerek körülményei valójában minősíthetetlenek, a társadalmi értékrend kusza. A társadalom sokak számára nem azt sugallja, hogy tanulni érdemes, hanem azt, hogy pénzt kell keresni, amit nem elsősorban tanulás útján lehet elérni. Mire van tehát szükség? Arra, hogy a tanító, a tanár megnyerje a gyereket az intellektuális munkának, egyáltalán, magának a munkának. Erre van szükség!

Millei Ilona

Átadták a Richter Magyar Kémia Oktatásért-díjait

A hagyományoknak megfelelően a Richter Gedeon gyógyszergyártó idén is öt kémiatanárt jutalmazott kiemelkedő szakmai munkásságáért, elhivatottságáért, a tehetséges diákok felkarolásáért. A díjazottak: Nagy Mária (Kodály Zoltán Gimnázium, Pécs), Sipos Judit (Vegyipari Szakközépiskola, Debrecen), Horváth József (Kiss Bálint Református Általános Iskola, Szentes), dr. Kiss Szilvia (Szabó Gyula Alapiskola, Dunaszerdahely, Szlovákia) és Halusz Magdolna (Munkácsi Szent István Katolikus Líceum, Ukrajna). Ha az ember jól végzi a munkáját, bármilyen szakmája is legyen, nagyon nagyot alkothat – mondta Pellioniszné Paróczai Margit, a Richter embererőforrás-igazgatója a 14. Magyar Kémia Oktatásért-díjátadón október 15-én. Hozzátette: Richter Gedeon felismerte, hogyan lehet Magyarország és a világ számára nagyot alkotni. Ezt a felfogást szeretné a gyógyszergyártó az elismeréssel napjainkban is továbbvinni, „hogyan ebben az országban legyenek olyan tehetségek, akik talán ugyanarra az útra lépnek, mint Richter Gedeon”.

Elkezdődik az önkéntes munka

Több mint egymilliárd forintba pályázhatnak az oktatásiintézmény-fenntartók az iskolai közösségi szolgálat megvalósításához, amelyet oktatási segédlet és honlap is segít. Minderről Gloviczki Zoltán közoktatási helyettes államtitkár beszélt október 15-én.

Gloviczki Zoltán felidézte, hogy a tavaly elfogadott köznevelési törvény értelmében az érettségi vizsga megkezdésének feltétele az 50 óra közösségi szolgálat teljesítése, amelyet első alkalommal a 2016. január 1. után érettségire jelentkező diákoknak kell igazolniuk. Az intézkedés tehát a most kilencedik évfolyamos középiskolai tanulókat már érinti. Azt javasolják, hogy ezeket a közösségi munkákat lehetőség szerint a 9–11. évfolyamon teljesítsék az intézmények a három év alatt arányosan elosztva. Ez azt jelenti, hogy heti egy-két óra önkéntes munkát kell végezniük a diákoknak – magyarázta. A helyettes államtitkár kitért arra is, hogy a tájékoztatót segítő honlap indult (www.kozossegi.ofi.hu), amelyen elérhető az a módszertani útmutató is, amelyet az államtitkárság és az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet adott ki.

Kaposi József, az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet főigazgatója kiemelte: nagyon fontos a minta- és példaadás, és azt várják, hogy a köznevelési intézmények megkeressék azokat a lehetőségeket, amelyeken keresztül a civil társadalom építésében, erősítésében részt tudnak venni.

Forrás: MTI

A KÖZPONTI HIVATAL HELYTARTÓI ÉLET-HALÁL URAI LESZNEK

Radó Péter oktatáskutató néhány megjegyzése a pedagógusbér-emelés elhalasztásáról

A pedagógusok idegeit azzal borzolja éppen a kormányzat, hogy az IMF követelése miatt el kell halasztani a pedagógus-életpályamodell bevezetésével járó, összesen 73 milliárdos, 2013 szeptemberében esedékes béremelést. Mindebből csak az nem igaz, hogy az IMF ezt követeli, hogy a béremelés egy életpályamodellhez kapcsolódik, hogy 73 milliárdba kerül, s hogy valóban béremelésről van szó.

A kormányzat kommunikációja igen gyakran kerek és öntörvényű kis virtuális valóságokat teremt, melyek meglehetősen laza kapcsolatban vannak a ténnyel. Megosztok néhány, a kétfajta valóság szembesítését szolgáló megjegyzést:

Az IMF nem követel semmi ilyesmit

Az IMF hitel garanciáit – egy fenntartható költségvetési és gazdaságpolitikai pálya elemeit – a magyar kormány kellene kitalálnia. Az IMF értékeli a magyar kormány programját, de nem mond semmi olyasmit, hogy ez nem, helyette legyen benne valami más. (Ugyanez vonatkozik a nyugdíjakkal vagy a szociális támogatásokkal kapcsolatos állítólagos IMF-elvárásokra.) Általában pedig: azt a helyzetet, hogy a kormánynak IMF-védőhálóra van szüksége, hogy megspórolhassa az évi körülbelül százmilliárdos kamatfelárat, elsősorban maga a kormány állította elő. (A pénzpiaci szereplők nem bíznak a kormányban, ennek okain kellene elgondolkodni.)

A pedagógus-életpályamodellről

Egy közigazgatási (vagy katonai) előmeneteli rendszer kiterjesztése a pedagógusokra meglehetősen problematikus; a pedagógusok munkája értelmesebben nem tagolható három szakaszra többre, és ezekhez sem lehet más tartalmú munkát hozzárendelni. Akárhogy is, az életpályamodell egy foglalkoztatási konstrukció, amelyből egyáltalán nem következik automatikusan sem a bérek jelenlegitől lényegesen eltérő differenciálása, sem pedig a fizetések nagysága.

A pedagógus-életpálya mindentől függetlenül lufinak tűnik, egyetlen részlete sincs kidolgozva

Nem tudható, hogy milyen foglalkoztatáspolitikai stratégia áll mögötte, nem világosak az előrelépés kritériumai, tehát nem is tudható, hogy a rendszernek lesz-e bármi köze a tanári munka minőségéhez, nem tudható, hogy ki milyen folyamaton keresztül értékeli a kritériumok teljesülését, s a pedagógusok értékelését (valójában: ellenőrzését) végezni hivatott szakfelügyelettről sem tudunk semmit. Momentán úgy tűnik, mintha az életpályamodell a fizetés-emelés szó helyettesítőjeként vonult volna be a kormányzati kommunikációba.

A 2013 szeptemberétől beharangozott, újabbán pedig lebegtetett bérkorrekció valódi funkciója nem az életpályamodell

bevezetése, hanem a legkülönbözőbb szabályozók által generált munkateher-növekedés kompenzálása.

2013 szeptemberében életbe lép a „32 órás” szabály. Ez automatikusan nem feltétlenül növeli a pedagógusok munkaterhelését (az iskolában való dologtalan ücsörgés kényszerét – olyan tanári szobákban, ahol képtelenség órára készülni vagy dolgozatot javítani – ne tekintsük annak, az csak nettó marhaság), ugyanakkor megnyitja a munkaterhelés növelésének lehetőségét. Ugyanez a helyzet azzal a szintén 2013 őszén életbe lépő szabállyal, hogy a pedagógusok kötelező óraszámja a 40 órás munkahét 55-65 százaléka. (A jelenlegi kötelező óraszám ennek a sávnak a legalsó széle.) A 32 óra és az 55-65 százalékos sáv lényege, hogy megszünteti a munkaterhelés központi szabályozásából fakadó garanciákat, és az intézményi finanszírozás által meghatározott létszámkeretektől teszi függővé a kontaktórákkal és egyéb feladatokkal az iskolában töltendő munkaidőt.

Az új törvény által létrehozott elméleti konstrukció szerint ez úgy működik, hogy az iskolák igazgatói jogosultak megszabni többlet tanítási órákat vagy egyéb feladatokat

A gyakorlatban azonban, mivel nincs normatív finanszírozási alapjául szolgáló formula, mivel a létszám- és bérkereteket egy ma még nem létező hivatal helyi emberei állapítják meg, s mivel az egyes iskolák tantárgyfelosztásait (ami minden tanévre rögzíti, hogy melyik pedagógus, melyik osztályban milyen tantárgyat tanít hány órában) ugyanezen hivatal ugyanazon helyi emberei hagyják majd jóvá, minden lényeges döntést tankerületi hivatalnokok hoznak. Ha például a hivatal úgy dönt, hogy nincs szükség napközi tanító nénire, az igazgatónak nem lesz más választása, mint a délelőtti tanító néni számára elrendelni a délutáni napközizést, akinek ez simán beleférhet a heti 32 órájába. Ha a mindennapos testnevelés miatt a tornatanárok terhelése 26-ra növekszik, és a hivatal nem járul hozzá új tornatanár alkalmazásához, ez lesz a kötelező óraszámuk. Másképpen: egyértelmű paraméterek és finanszírozási formulák hiányában az új rendszer teret nyit egyedi – tehát kijáráson alapuló, önkényes – döntéseknek, a központi hivatal helytartói élet-halál urai lesznek mindenféle minőségre vonatkozó érdekeltiség nélkül.

Semmi okunk feltételezni, hogy a hivatalok bőkezűen osztogatják majd a létszámkereteket és az azokhoz kapcsolódó finanszírozást

Egyfelől a kerettantervek bevezetése – és saját munkájuk egyszerűsítése – miatt a hivatalok mindenképpen standardizálni fognak, amiből iskolák ezrei jönnek majd ki rosszul. Másfelől jól látható, hogy bődületesen nagy összegek hiányoznak majd a költségvetésből. Például az iskolákat január 1-jétől fenntartó (még nem létező) állami hivatal frissen kinevezett vezetője a napokban tudta meg az Országgyűlés oktatási bizottságában, hogy a központi közoktatási kiadásokat finanszírozó hivatal jövő évi költségvetéséből nem körülbelül 20 milliárd hiányzik, ahogy ő hitte, hanem 170 milliárd. (Ez csak a jelenleg foglalkoztatott pedagógusok bérének kifizetéséhez szükséges összegből hiányzó, durván egyharmad, ezen felül valószínűleg még egy jelentős összegre lenne szükség a működtetésre átvett, egyelőre bizonytalan számú, de várhatóan több ezer intézmény működési kiadásaira, mert az erre szánt összeg sem tűnik elegendőnek.) Ha valahogy össze is jön még valami pénz bérekre, szinte kizárt, hogy a tankerületek ne szippantanának ki minden lehetséges pénzt a rendszerből. (Ki kell gazdálkodniuk a Klebelsberg-hivatal 2350 leendő alkalmazottjának bérét is.) Mindezek alapján arról beszélni, hogy 2013 szeptemberétől komoly pedagógusmunkateher-növekedésre kell számítani, nem üres riogatás.

Az államosított és központosított rendszerben az alapfinanszírozáshoz szükséges költségvetési keretből hiányzó, bődületes összegekhez képest a szeptemberi béremelés 73 milliárdos tétele nem tűnik jelentős összegnek

Már csak azért sem az, mert költségvetési egyenleget rontó hatását tekintve ez a 73 milliárd valójában csak 25-30 milliárd, a többi visszamegy a költségvetésbe különböző adók és járulékok formájában. (A fél karú rablók betiltásával a kormány ennél nagyobb bevételről mondott le.) Mire lenne ez a pénz elegendő? Ha figyelembe vesszük, hogy a 2008-as bérbefagyasztás óta csak az infláció miatt mekkora jövedelemvesztéssel szembesültek a pedagógusok, ha figyelembe vesszük, hogy 2013 szeptemberétől a 32 órás szabály miatt megszűnik szinte minden alapbér felüli – például

(Folytatás a 14. oldalon)

A KÖZPONTI HIVATAL HELYTARTÓI ÉLET-HALÁL URAI LESZNEK

(Folytatás a 13. oldalról)

túlmunkáért, helyettesítésért fizetett – pénz, s ha figyelembe vesszük azt is, hogy a pedagógusok munkaterhelése döntő valószínűséggel növekedni fog, ez az összeg valószínűleg éppen csak a jövedelmek szinten tartására lenne elegendő. (Vagy arra sem.) A lényeg tehát: „béremelésről” beszélni enyhén szólva is eufémizmus. A fizetésemelés elhalasztása a gyakorlatban fizetés- és jövedelemcsökkentést jelent.

Valaki szólhatna a kormány tagjainak, hogy van valami, amit a gazdaságban minden munkáltató tud, de az állam – a legnagyobb munkáltató – nem: a bérek lefelé nem rugalmasak. *Forrás: OktPolCafé*

Mivel elgondolkoztatott, hogy a gazdasági válságra vagy a „másnak sem jobb” típusú érvekre hivatkozva milyen könnyű szembe-

fordítani bizonyos társadalmi csoportokat a pedagógusokkal, megosztok néhány tény:

– 2011-es adatok szerint Magyarországon a fizetések.hu bérfelmérése szerint az érettségivel rendelkező munkavállalók átlagfizetése havi bruttó 163 ezer forint, a főiskolai végzettséggel rendelkezőké 283 ezer forint, az egyetemi végzettségűeké pedig 325 ezer forint volt.

– A jellemzően főiskolai végzettséggel rendelkező általános iskolai pedagógusok átlagfizetése 154 ezer forint volt, ami kilenccel kevesebb, mint az érettségizettek és 129 ezerrel kevesebb, mint a főiskolai végzettségűek átlagfizetése.

– A jellemzően egyetemi végzettségű középiskolai pedagógusok átlagfizetése 164 ezer forint volt, ami lényegében megegyezik az érettségizettek átlagfizetésével, és 161 ezerrel kevesebb, mint az egyetemi diplomával rendelkezők átlagfizetése.

– A 2010-es pedagógusmunkahe-

vizsgálat adatai alapján a pedagógusok heti munkaterhelése – az alkalmazott vizsgálati módszer függvényében – átlagosan 41,6 óra kérdőív alapján, illetve 45,1 óra munkanapló alapján. (A pedagógusok tehát alábecsülték a tényleges munkaterhelésüket.)

– Egy 45 éves munkavállalónak 29 nap fizetett szabadság jár, ami a hétvégékkel együtt valamivel több, mint egy hónap. A pedagógusok nyári szabadsága nem tévesztendő össze a tanulókéval, a pedagógusoké később kezdődik, és korábban fejeződik be. (Szabadságuk egy részét legtöbbször táboroztatással töltik.) Az összes tanítási szünetet összeadva egy 45 éves pedagógus fizetett szabadsága körülbelül kétszer annyi, mint egy hasonló korú átlagos munkavállalóé. Ha – egyébként nem túl értelmes módon – a bérkülönbséget korrigálnánk a hosszabb fizetett szabadsággal, a megfelelő végzettségi kategóriákhoz viszonyított bérszakadékok változatlanul hatalmas maradna.

KIDERÜLT, HOGY CSÖKKENT A KÖZSZFÉRA ÁTLAGBÉRE

A fizikai munkások 99 400 forintot vittek haza, a szellemi foglalkozásúak átlagban 188 ezer forintot

A KSH legfrissebb statisztikája szerint az idei év első nyolc hónapjában a bruttó átlagkereset 4,7 százalékkal volt magasabb, mint a tavalyi. Így érte el a 220 500 forintot. A nettó átlagkeresetnél már csak 1,9 százalékos volt a növekedés. Azonban az infláció kerekén 6 százalék volt augusztusban, így mindjárt látszik, hogy a reálkeresetek megint nem nőttek, hanem átlagosan 4,1 százalékkal elmaradtak a tavalyitól.

A vállalkozók bruttó keresete nőtt

A versenyszférában a bruttó átlagkeresetek 7,2 százalékkal 230 800 forintra nőttek. A közszférában – a nem közfoglalkoztatás keretében – foglalkoztatottaknál viszont csak 3,6 százalékos emelkedést mértek. Így ott 212 200 forint az átlagos bruttó bér. Ha a közfoglalkoztatottakat is figyelembe vesszük (akiknek a bruttó átlagkeresete 73 300 forint volt), akkor viszont az derül ki, hogy csökkent a közszféra átlagbére.

A költségvetési intézményeknél dolgozók – közfoglalkoztatottak nélkül számított – alapilletménye pedig 4,1 százalékkal nőtt. A növekedés döntően a humán egészségügyi, szociális ellátás ágakban következett be a 2012. évi garantált bérminimum-változás, továbbá a 2012. januártól esedékes, de 2012. júliusban kifizetett béremelés miatt.

A nonprofit szektorban alkalmazásban állók bruttó keresete 8,4 százalékkal 201 700 forintra nőtt.

Továbbra is a pénzügyi terület vezet

A legtöbbet fizető gazdasági ág továbbra is a pénzügyi, biztosítási tevékenység volt (461 300 forint), ezt az információ és kommunikáció (408 200 forint), valamint az energiaipar (villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás) követte (393 600 forint).

A legkevesebbet a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (139 000 forint), a humán egészségügyi, szociális ellátás (151 200 forint), illetve a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat (159 800 forint) ágakban dolgozók kerestek.

Nettóban

Az átlagos – családi kedvezmény nélkül számított – nettó kereset 142 500 forint volt. Ezen belül átlagban 99 400 forintot vittek haza a fizikai munkások. A szellemi foglalkozásúaknál pedig átlagban 188 ezer forint volt a nettó havi bér.

A versenyszférában a nettó keresetek 4,2, a közfoglalkoztatottak nélküli közszférában 1,9, a nonprofit szervezeteknél 4,7 százalékkal nőttek egy év alatt.

Kevesebben dolgoztak

A versenyszféra legalább öt főt foglalkoztató vállalkozásainál a tavalyinál 34,6 ezer fővel kevesebbet, szám szerint 1,815 millió embert foglalkoztattak.

A költségvetési szférában 747 ezren dolgoztak (13,2 ezer fővel többen az egy

évvél korábbinál). De közülük átlagosan 86 ezren közfoglalkoztatás keretében.

A közszféra átlagkeresetének szintjét is

befolyásoló, teljes munkaidős közfoglalkoztatottak létszáma 2012 első nyolc hónapjában több mint négyszerese volt (átlagosan 68,3 ezer fő) az előző év azonos időszakának. A megfigyelt nonprofit szervezeteknél 105 ezer fő állt alkalmazásban.

Összességében a nemzetgazdaságban az öt fő feletti vállalkozásokban, a költségvetési szférában (a közfog-

lalkoztatottakkal együtt), valamint a megvizsgált nonprofit szervezeteknél 2 millió 667 ezer fő állt alkalmazásban, 20,6 ezer fővel kevesebb, mint egy évvel korábban. Vagyis ha a közfoglalkoztatást nem számítjuk be, akkor ez azt jelenti, hogy majdnem 89 ezerrel kevesebb embernek volt munkája, mint tavaly.

Forrás: Profession.hu

A Történelemtanárok Egylete állásfoglalása a kerettanterv Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek című részeiről

A Történelemtanárok Egylete összegzésében sajnálattal állapítja meg, hogy a kerettanterv Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek című tervezete – néhány pozitív vonása ellenére – inkonzisztens, szakmaisága egyes elemeiben kérdéses, ezért elfogadhatatlan. A Történelemtanárok Egylete a kerettanterv átdolgozása esetén kész az együttműködésre, s ennek részeként további konkrét javaslatokat, észrevételeket tenne. Indokaikat alább olvashatják.

A Történelemtanárok Egylete (TTE) örömet fejez ki, hogy a kerettanterv készítői elfogadták a TTE, valamint a Történelemtanárok Országos Konferenciája több éve képviselt szakmai álláspontját, így a 8. és 12. évfolyam tananyaga az 1945. évtől kezdődik. Ebből adódóan a korábbi évfolyamok korszakhatárait is változtatni kellett. Helyeselik, hogy továbbra is kiemelten fontosnak tekintik a kompetenciafejlesztést. A közelmúltban az általuk rendezett konferencia is megerősítette: különösen fontos a gazdasági ismeretek árnyalt bemutatása. Régóta képviselik azt az álláspontot, hogy lényeges a társadalmi és állampolgári ismeretek tanítása is.

Gondot okoz számukra ugyanakkor, hogy a forrásközpontúság és kompetenciafejlesztés nagyon időigényes munka, különösen akkor, ha problémás egy diákközösség szövegértési képessége. Úgy tűnik, a tervezet ezzel kevésbé számol. Emiatt fennáll annak a veszélye, hogy az ismeretek elsajátítása/átadása mellett nem marad elegendő idő a szintén előírt kompetenciafejlesztésre.

Külön, hosszabban kitérnek az anyagot jellemző ideológiai, világnézeti egyoldalúságra. Szerintük helyes, hogy a fejlesztendő kompetenciák között kiemelkedő szerepet kap a kritikai gondolkodás fejlesztése. Úgy vélik, ezzel szöges ellentétben áll, hogy az öntudatos állampolgárrá nevelés, a szociális érzékenység, a demokratikus értékek és intézmények tisztelete nem, vagy alig jelenik meg a konkrét történeti anyag céljelöléseinél, annál inkább a nemzethez (annak vezetőihez) kritikátlanul hű alattvaló képe, áldozatvállalásának szükségessége. A magyar történelem egyoldalú, nagyon is kritikátlan és elfogult megszüpítése több ponton tapasztalható, mintha a szerzők nem ismernék *Szekfi, Bibó, Szűcs Jenő* és mások ezzel kapcsolatos intelmeit.

Úgy vélik, természetesen a történelem a nemzeti identitástudat kialakítását és megerősítését (is) szolgálja. Ugyanakkor károsnak tartják, ha ennek nacionalista túlhajtása történik, márpedig a kerettantervben erre utaló jelek vannak (például a Nevelési-fejlesztési célok című részek). Ezek a törekvések esetenként anakroniz-mushoz vezetnek. Az 5–8. osztályosok számára készült anyagban általában is felülreprezentált az értékrendhez kötődő példákban a nemzeti és honvédó tematika.

Ugyanakkor hiányoznak például a szabadságjogokra történő utalások.

Hasonló a helyzet a középiskolai anyagokban. A dualizmus korának tárgyalásánál például, bár szükségesnek tartják annak felismertetését, hogy a sajtó a negyedik hatalmi ágá vált, nem szerepel a századfordulón anakronisztikus nyílt választás, illetve a magas vagyoni cenzus (6 százalékos választó) mint a kor egyik alapproblémája, ahogy a szociális feszültségek, a szociálpolitika, az uradalmi cseléd fogalma vagy a demokratikus követeléseket megfogalmazó ellenzék sem (például a hazai szociáldemokrata párt csak 1945 után bukkan fel az anyagban). Ugyanezek a hiányok mutatkoznak a Horthy-kor esetében is, melynek egyoldalúan pozitív beállítását sugallja a tanterv mindkét (9–12., 7–12.) gimnáziumi anyagban.

Emellett a tananyagban sehol nem szerepel az általános választójog fogalma, a 7–12. évfolyamon igen bő tantervben csak egy helyen történik rá közvetett, homályos utalás, ott is negatív szöveggörnyezetben, meglepő módon egyenesen ebből eredeztetve a szélsőségeket: „A politikai jogok kiterjesztése több országban a szociális demagógia felerősödésével járt, így utat nyitott a szélsőséges elemek hatalomra kerülésének, amelyek diktatórikus rendszereket vezettek be.” Példa az esetlegességre: a rendszerváltás előzményeként kizárólag a lakitelki találkozójelenik meg. Nincs szó szamizdatról, monori találkozóról, Társadalmi szerződésről stb. (az 5–8. évfolyamon). Ez az esetlegesség nem tartható.

A TTE szerint a fenti példák hosszan sorolhatók. Azt mondják, a hiányolt elemekkel nem egyszerűen bővíthetők a közreadott anyagok, hanem a meglévő terjedelemben belső arányait kell korrigálni.

Kifogásolja a TTE azt is, hogy az anyag történelemszemlélete avított. A történettudományban évtizedek óta evidencia a széles értelemben vett történelemtanítás szükségessége. Ezzel ellentétben itt erősen túlzott a politikatörténet, alig jelenik meg az életmód. A 7–12. évfolyamon mindenhol kevés figyelem jut az eltérő kultúrákra (például iszlám), és nem fordít kellő figyelmet a Magyarországgal szomszédos népek történetére sem. A politikatörténet általános iskolai dominanciája az életkori sajátosságokat és a gye-

rekek érdeklődését sem veszi figyelembe. Egyes esetekben a kerettanterv a szak-tudomány által vitatható állítást tartalmaz. Például a kerettanterv nevelési-fejlesztési célja „a török terjeszkedés megállítása jelentőségének beláttatása hazánk és Európa szempontjából” (az 5–8. évfolyamon). Ezzel szemben a birodalom terjeszkedésének hatósugara valójában eddig – pontosabban Bécsig ért.

Az egész tanterven végighúzódo probléma, hogy nem egyértelmű, mi a követelmény. Példa: a (9–12. évfolyamon) az egész egyetemes középkorból a következő személyek nevét kell tudni: *Karolingok, Nagy Károly, Justinianus, Mohamed próféta, Aquinói Szent Tamás, Gutenberg*. Tehát nincs egyetlen pápa vagy egyetlen német-római császár, nincs invaziótúraháború, de témakörben mégis: „A középkori egyház és az uralkodói hatalom Európában”. Nincs százéves háború, de van: „Egy történelmi oknyomozás megtervezése. (Például *Jeanne d'Arc* életútja és halála.)” Kérdéses az is, hogy az érettségi vizsgára melyik tematika alapján lehet felkészülni. Nem egyértelmű, hogy a közös minimum szolgál-e a vizsga alapjaként, vagy a példaként szereplő elemek is. A kerettantervben nem minden esetben kellően átgondoltak egyes metodikai megoldások. Példa: a kerettanterv az informatika jelentős részét az egyes szaktárgyakhoz kívánja helyezni, ennek ellenére a történelem egyes részeiben alig vannak erre utaló követelmények. A TTE a tervezet nyelvezetével sem elégedett. Úgy vélik, a célok megfogalmazása nyelvi-ileg igen hevenyészett (az alany következetlensége és jelölhetlensége stb.).

Nem tartják elfogadhatónak, hogy igen rövid volt a véleményezésre biztosított idő, így nem volt alkalom a szükséges elemzések elvégzésére, a vitákra, egyeztetésekre. Ennek a kerettantervnek az alapján kell az iskolának elkészíteni néhány héten belül (akár alapvetően változtatni) a következő tanévre érvényes helyi tantervüket és pedagógiai programjukat. Néhány hónapon belül kell (kéne?) az erre a kerettantervre alapozott (a jelenleg még meg sem jelent, új tankönyvi szabályzásnak megfelelő) jóváhagyott tankönyveknek megjeleníteniük. S értelemszerűen ezzel a szabályozással majd összhangban kell állniuk az érettségi (és felvételi) követelményeknek is.

ÖNFENNTARTÓ FELSOÓKTATÁST AKAR ORBÁN VIKTOR

A rektorok szerint az állam nem vonulhat ki a finanszírozásból

Orbán Viktor miniszterelnök az önműködő és önfenntartó felsőoktatás mellett állt ki a Magyar Rektori Konferencia (MRK) legfőbb döntéshozó szerve, a plénum október 16-i Debrecenbe kihelyezett ülésén. **Mezey Barna**, az MRK elnöke szerint nem létezik olyan felsőoktatás, amelyből kivonul az állam, különösen nem Európában.

Az önfinanszírozó felsőoktatás képlete

Az önfenntartó felsőoktatásról szólva a kormányfő kifejtette: az egyetemi, főiskolai végzettségűeknek a saját befizetéseikből kell folyamatosan működésben tartaniuk a felsőoktatást. Természetesen az állami ösztöndíjakat, a közpénzt nem lehet teljesen kiemelni a rendszerből, de csak ott kell alkalmazni, ahol nem látszik más megoldás – hangsúlyozta. A kormány szerint az önfinanszírozó rendszer arra ösztönzi majd a diákokat, hogy olyan képzést válasszanak, amely lehetőséget nyújt nekik a biztos elhelyezkedésre, és így tanulmányi költségeik visszafizetésére is – magyarázta Orbán Viktor. Mindez egészséges versenyt gerjeszt majd az intézmények között, és a hallgatóknak a rendszer önálló szereplőként elvárásuk is lehet az egyetemmel, főiskolával szemben. Az önfinanszírozó felsőoktatás képlete fogja az igazi fair playt biztosítani – jelentette ki. Orbán Viktor szükségyszerűnek nevezte a felsőoktatás átalakítását, mondván: az eddigi átalakítási kísérletek – mint például az integráció, a bolognai folyamathoz való csatlakozás vagy a hallgatói létszám jelentős növelése – nem hozták meg a kívánt eredményeket, és az utóbbi időszakban az ágazatot a minőségi helyett a tömegképzés jellemzi.

Szellemi muníció, a nemzet jövőjének alapja

Mezey Barna, az MRK elnöke a tanácskozáson a felsőoktatás önfenntartó finanszírozásáról azt mondta: vannak olyan intéz-

mények, amelyek képesek fenntartani magukat, vannak olyan megoldások, amelyek bizonyos mértékig korlátozni tudják a költségvetési terheket, de „nem létezik olyan felsőoktatás (...), amelyből kivonul az állam”, különösen nem Európában. A testület elnöke, aki egyben az Eötvös Loránd Tudományegyetem rektora, hangsúlyozta: az értékörző és nemzetpolitikai szerepet is betöltő stratégiai ágazat, a felsőoktatás a jövő

A kormány szerint az önfinanszírozó rendszer arra ösztönzi majd a diákokat, hogy olyan képzést válasszanak, amely lehetőséget nyújt nekik a biztos elhelyezkedésre

értelmiségének a megteremtője, és nemcsak kitűnő szakemberképzőnek, hanem tudósképzőnek is kell lennie. „Azt a szellemi muníciót teremti meg, amely az egész nemzet jövőjének az alapja” – mondta Mezey Barna. Jelezte, a Magyar Rektori Konferencia mindent el fog követni annak érdekében, hogy olyan javaslatokat tegyen le a kormányzat asztalára, amelyek megalapozzák a jövő minőségi felsőoktatását. Ugyanakkor felhívják majd a figyelmet azokra a problémákra is, amelyek e fejlődés útjában állnak.

Az össz társadalmi és az egyéni haszonnak a finanszírozásban is összhangban kell lennie

Balog Zoltán emberierőforrás-miniszter az ülésen, amelyen részt vett Hoffmann Rózsa oktatási államtitkár is, a diákok érdekeiről szólva a legfontosabbnak a felsőoktatáshoz való hozzáférést jelölte meg. Ezt szolgálja az ösztöndíj- és a diákhitelrendszer, hogy szoci-

ális helyzete miatt senkinek ne kelljen kimagradnia az oktatásból – mondta. A tárcavezető szerint az elmúlt két évben megkezdődött felsőoktatási változásokat a nemzeti, az egyéni és az intézményi érdek összehangolása vezérelte. Hozzátette: az össz társadalmi és az egyéni haszonnak összhangban kell állnia a finanszírozásban is. Az önfinanszírozó felsőoktatással kapcsolatban megjegyezte, hogy a tudomány, a fejlesztés világából az állam semmiképpen nem vonulhat ki; a kiváló és a kutatóegyetemeknek többletforrásra van szükségük, de ennek minőségi rendszerhez is kell kapcsolódnia. A miniszter bejelentette: olyan program készül, amelynek eredményeként az elkövetkező tíz évben megháromszorozzák, vagyis 60 ezer fölé emelik a Magyarországon tanuló külföldi egyetemisták számát.

Helena Nazaré, az Európai Egyetemi Szövetség elnöke arról beszélt, hogy „az olyan országokban, ahol jelentős az autonómia, általában jobban teljesítenek” a felsőoktatási intézmények. Megjegyezte: az egyetemi autonómia szervezeti, pénzügyi, személyzeti és tanulmányi autonómiát jelent. A finanszírozással kapcsolatban megjegyezte, hogy a források háromnegyed része nemzeti, illetve regionális közpénzből származik, de az a tendencia Európában, hogy növekszik a hallgatói díjakból származó bevétel. Elmondta: az EUA – amelynek 850 egyetem, köztük 16 magyarországi egyetem a tagja – legfontosabb feladata, hogy az egyetemek érdekében befolyásolja az Európai Bizottság szakpolitikáját.

HOGYAN MŰKÖDIK JÖVŐRE A NAGYVÁROSOK OKTATÁSA?

Kósa Lajos: a debreceni önkormányzat továbbra is aktív oktatáspolitikát folytat

Aktív oktatáspolitikát folytat a debreceni önkormányzat január 1. után is, amikor a Klebelsberg Kunó Intézményfenntartó Központ átveszi a helyi oktatási intézményeket – mondta **Kósa Lajos**, a város fideszes polgármestere október 24-i sajtótájékoztatóján. A tanintézetek száma nem változik az átadással, az iskolák fenntartója az állam, működtetője az önkormányzat lesz – magyarázta Kósa Lajos, megjegyezve, hogy továbbra is ellátják az olyan törvényi kötelezettségként nem előírt feladatokat, mint a két tannyelvű oktatás, a nemzetközi érettségi program vagy a speciális – például zenei – szakképzés.

Kósa Lajos beszélt arról, hogy az oktatás továbbra is stratégiai kérdés a helyhatóság számára, ezt jelzi, hogy az önkormányzati bizottsági struktúra átalakítása után is megmarad az oktatási bizottság, a polgármesteri hivatalban pedig az oktatási osztály. Január elsejétől 150-200 fővel csökken a polgármesteri hivatal jelenleg 630 fős létszáma; a távozók a járási hivatalokban, illetve az intézményfenntartónál kapnak munkát. Ugyanakkor az oktatási intézmények működtetésére egy új szervezetet hoznak létre, ahol a dolgozói létszám elérheti az ezret – tette hozzá a polgármester.

A Megyei Jogú Városok Szövetsége elnökeként Kósa Lajos

elmondta, hogy valamennyi nagyváros ilyen formában működteti a jövőben oktatási intézményeit. Megítélése szerint többnyire a kisebb települések lesznek azok, ahol az állam a fenntartást és a működtetést is átveszi. A polgármester bemutatta **Balázs Ákos** önkormányzati képviselőt, akit a Fidesz kétnapos frakcióülésén a párt debreceni frakcióvezetőjévé választottak. A frakció döntött az önkormányzati bizottsági struktúra felülvizsgálatáról és átalakításáról is, ami összefügg a feladatrendszer január 1-jei változásával – jelezte Kósa Lajos.

Forrás: MTI

**ERZSÉBET
UTALVÁNY**

ERZSÉBET-UTALVÁNY

Az Erzsébet-programról szóló törvény értelmében az Erzsébet-utalvány a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány által kibocsátott, személyi jövedelemadóról szóló törvény szerinti, fogyasztásra kész étel, valamint szociális célból a törvényben meghatározott termék vagy szolgáltatás vásárlására felhasználható utalvány. Az Erzsébet-utalvány kibocsátója a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány, forgalmazója az MNÜA egyszemélyes tulajdonában álló Nemzeti Üdülési Szolgálat Kft.

Magyarország Országgyűlése 2011. november 21-én elfogadta „Az egyes adótörvények és az azzal összefüggő egyéb törvények” módosításáról szóló törvényjavaslatot, amely 2012. január 1-jétől a béren kívüli juttatási elemek közé emelte az Erzsébet-utalványt.

Magyarország Országgyűlése elfogadta „Az egyes szociális tárgyú és egyéb kapcsolódó törvények” módosításáról szóló törvényjavaslatot, amely értelmében 2012. augusztus 1-jétől a települési önkormányzatok rendeletben írhatják elő, hogy a tízezer forintot elérő összegben folyósított rendszeres szociális segély esetében az ellátás összegéből ötezer forintot természetben, fogyasztásra kész étel vásárlására felhasználható Erzsébet-utalvány formájában fizetnek ki.

Ezzel egy időben Magyarország Országgyűlése elfogadta „A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény” módosításáról szóló törvényjavaslatot, amely szerint a települési önkormányzat jegyzője annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága fennáll, természetbeni támogatást nyújt fogyasztásra kész étel, ruházat, valamint tanszer vásárlására felhasználható Erzsébet-utalvány formájában.

ERZSÉBET
PROGRAM

ERZSÉBET-PROGRAM

Az Erzsébet-program az Erzsébet-utalvány forgalmazásából származó eredményből valósul meg. Az Erzsébet-utalvány választása felelősségteljes döntés, hiszen aki adja vagy használja az Erzsébet-utalványt, az az Erzsébet-programon keresztül segíti mindazokat, akik rövidebb-hosszabb ideig kiemelt figyelemre szorulnak.

A Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány az Erzsébet-program keretében szociális üdültetésre 2 milliárd forint értékben írt ki pályázatot, amelynek köszönhetően több mint 75 ezer ember, nyugdíjasok, fogyatékkal élők, nagycsaládosok, illetve szociális, gyermekjóléti, gyermekvédelmi munkavállalók részesültek támogatásban üdülési szolgáltatás formájában.

Idén közel 10 ezer belügyi dolgozó és családja is támogatásban részesül 400 millió forint értékben, üdülési szolgáltatás formájában az Erzsébet-programnak köszönhetően. Az Őszi pihenés pályázat keretében ismételten több ezer munkavállaló és családja számára válik elérhetővé az üdülés lehetősége.

Az Erzsébet-táborban idén több mint 14 ezer gyermek számára nyílt meg a kedvezményes táborozás lehetősége a Balatonon és más táborhelyeken. Magyarországon hosszú évek óta nem volt példa arra, hogy ilyen szervezett keretek között ennyi szociálisan rászoruló gyermek üdülhessen.

A Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány Őszi kirándulás pályázatával 16 ezren jutottak ismét kapcsolódási lehetőséghez, ezzel több mint 30 ezerre nőtt azoknak a gyermekeknek a száma, akik az Erzsébet-program keretében kedvezményesen táboroznak az idén.

Az Erzsébet-programon keresztül eddig több mint 100 ezer honfitársuknak segítettek azok, akik az Erzsébet-utalványt választották. Ezt jelképezve a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány őszi 100 ezer facsetet ültet el, illetve minden évben annyi fa ültetését vállalja, ahány embernek a Program lehetőséget biztosít kedvezményes üdülésre, táborozásra.

A magunk elé kitűzött célt megvalósítottuk, az Erzsébet-program és az Erzsébet-tábor jövőre is folytatódik.

Az Erzsébet-programmal kapcsolatban további információkhoz juthat
a www.erszebetprogram.hu internetes oldalon.

Antal Lajos

KOPOTTAN IS FÉNYES LÁMPÁSAIM

Adventjeink

Boldog hét szűk esztendő

„Egy Veszprém megyei tanítónő egyéves gyakorlattal és egy baranyai tanítójelölt a diplomaszerezés előtt – lehetőleg szülőhelyüktől hasonló távolságra – e hazában állást keres. Jó lenne szolgálati lakás is – akármi-lyen.” (Mire odaérünk, házások leszünk!)

Majdnem minden így is történt. Sárbo-gárd–Sárszentmiklós vasúton is, közúton is mindkét irányból kedvező adottságú, szolgálati szoba is akadt (később lakás is). Si-mára cementezett, talán nyári konyhának szánt melléképület egy vaskályhával, fekvő-hely, asztal és könyvesszekrény. (Alatta pince volt, akkor éppen nyakig ért lenn a talajvíz. Lett is belőle derékfájás, vesegörcs, ma sem tudom, milyen kór, semmilyen gyógyszer nem használt.)

Mire „megérett a kovász a cipóban”, lassan kinyílt a sátorotetős lakás is, jött az első bútorvásárlás öröme – részletre. Volt ket-tőnknek együtt havi majdnem kétezer fix. Igaz, a különleges vagdalt hús is 7 forint 50-be került, ami a vásárnapi ebéd alapanyaga lehetett. Próbáltunk mellé zöldségfélét „termelni” az udvari „konyhakertben”. Egy fedetlen, előtte használaton kívüli kút szolgált az öntözéshez. Olyan kövér és izes paradicsomot azóta sem ettünk.

De gyönyörű lakásunk lett! A bútorok akkori álmaink netovábbjai. Hozzá könyves-polc is készült csupasz hulladék deszkából. (Tüzelésre vettük a ládagyári hulladékot, de sajnáltam elégetni.) A tavaszi barka így is csodás volt rajta március 28-án, amikor a trónörökös szülőotthonból hazatérő anyuká-ját boldogsággal fogadta. A szekrényt egy lakkozott gyökércsonk szobor díszítette.

Eleinte kis motorom csomagtartóján, zsákban hordtam a brikettet, később az olajkályha energiaforrását kétkerekű kis kocsin tologattam. Ja, és fürdőszo-ba is volt víz és vezetékek nélkül. A csomagtartó a vizeskannákat is elbírta, amelyeket az utca végi közkútból töltöttem meg.

Feleségem pedig szorgalmasan dör-zsölte, főzte, vasalta a pelenkákat. Mindig patyolatfehéren simogatták kisbabánk popó-ját. Nem tudtuk igénybe venni a gyst. Ha-mar visszatértek a munkás iskolanapok, de se-baj! (Van itt valami megoldás: egész napos iskolaotthonos kísérlet. Ez azt jelenti, hogy egyikünk délelőtt, másikunk délután tanít. Minden második szombat szabad, napközis státus, ami kötelező étkezést jelent, így olcsóbb, és még tízórai, uzsonna is akad.) Humán-reál tantárgyfelosztásban tanítottunk egy-egy osztályban.

Annyira belerázódtunk, és úgy össze-melegedtünk, hogy a következő május 14-én

kislányt is hozott a gólya. Ez már egy igazi család! Igazgató Feri bácsink limousinján (Trabant) hazaszállította az új jövevényt és édesanyját. (Ma is édesapa és édesanya szépszavakkal becéznek bennünket gyere-keink.)

Bárkinek kívánok olyan fogadtatást, amilyenben részünk volt a Mezőföldön. Simogató-segítően sütötték ránk kollégáink: „Két gyereknek gyereke!” De büszkék lehettünk, mert többen saját csemetéjüket bízták ránk, pályakezdőkre. Nemcsak a nagyon izgalmas és tanulságos szakmai kísérletükbe fogadtak be minket. Akkoriban ott több házaspár dolgozott együtt, és élt barátinak is nevezhető közösségben. 8-10 fő összejárt egymáshoz az ünnepnapokon, névnapokon. Koccintgatva locsoltunk hús-vét másnapján. Zsuzsika és Béla bácsi, Anci és Sanyi, Erzsike és János bácsi, Zsuzsika és Feri, Anikó és Péter.

Nagyon boldogok voltunk! (Nem is értjük, hogy miért „csak a szépre emléke-zünk”.) Pedig volt ám kudarc is! A tizenéves Gizi úgy letörölte mintabetűimet, mint a pinty! Megint felírtam. Megint letörölte, ... és így tovább. Elszégyelltem magam, mikor tapasztalt „napközis” kollégám tapintatosan figyelmeztetett, hogy másodikban még nem illik fogalmazványt feladni házi feladatnak, még akkor sem, ha ez csekély mennyiség. El is jött hozzám a rettegett Józsi bácsi szakfelügyelni, és felvilágosított néhány hamar elfelejtett alapelvről.

Néhány év múlva a tanári perspektíva is megvillant előttünk – szükség volt egy mate-kosra és egy rajzosra.

De mire gyerekeink iskolás korhoz közeledtek, egyik szülői ház közelébe igye-keztünk. A hetedik évben Baranyába pá-lyáztunk, bár ekkor már túl voltunk a nehe-zén. Sokszor felmerül, vajon jól tettük-e.

Sárszentmiklós

Duplaünnep Antaléknál Mikuláskor, Édesapa születésnapja majdnem akkor. Ötödikén megjöhét a Mikula, Másnap aztán mehetünk a bűcsúba. Mezőföldön se hegy, se domb nem akad, Salakdombon szánkozhatunk nagyokat! Óvodai Anyák napján – döbbenet! „Az én mamám nézőtérrel integet!” Őt év után kinőttük a motorunk. Megleptő, de begurult a Trabantunk.

Kastély és iskola a Vadasvölgyben

Miklósról jövet a teherautón csak az egyik filodendront tépázta meg a költözés szele.

Mesés környezet, komfortos szolgálati lakás, gyönyörű kastélyépület, normális

iskolaépület, emberi léptékű falu. Ez foga-dott minket Bükkösdön.

Örültek nekünk, mert ketten jöttünk. Biztató ígértű tanítónő az iskolába, férfi nevelő az állami gondozottakat istápoló nevelőotthonba.

A községtől némileg elszigetelten éltünk, még kenyeret és tejet sem kellett vásárol-nunk, a kollégium konyhája ellátott majd-nem mindennel.

Gyerekeinknek kellemes volt ez a hely, számunkra tanulságos lett.

Feleségem megbecsült és értékelt tanító, munkaközösség-vezető, kisdobosvezető. (Jó-magam kissé szenvedek a nevelői minőség-ben, de hamar magamra találok.) Rájöttem, hogy csoportomnak nem csak pedagógusra, sok más pótlására, sokféle bánásmód alkalmazására szüksége van. Óvodás kortól 18 évesig mindenféle sípja létezett itt az orgonának.

Legjobban a természetet szerették, legke-vésbé a kötöttséget, a bezártságot viselték a gyerekek. Ha utóbbiból elégük lett, meg-szöktek. Ilyenkor vagy magam hoztam vissza őket, vagy ha nem sikerült, a körzeti megbízott segítségét kellett kérnem. Akadt a jóból, akadt a rosszból is. Néha éjszakai ügyelet is volt, meg vasárnapi munka. A kötelező 60 perces órából harminc hetente.

A dalt kedvelték neveltjeim, meg a kétkézi munkát. A kis Buga gyerek úgy fújta a fésűmuzsikát, mint egy művész, roma nyelven nekem is tanított egy dalt. Valahogy így kezdődött: „Dzsélem, dzsélem rungo ned romencá...” (Később harmonikás utcaze-nészként láttam a magyar tenger partján.) Gyugya fiam – aki már felnőttérről bírt –, összerakta nekem a cserépkályhába valót, amit a környező erdőben gyűjtöttünk az ősszel. (Ő faragta később karácsonyi baltám nyelét.) Cserében elvittem a fiúkat erdei bunkert építeni, gombászni, bográcsolni. Szépen szólt a fésűzenekar, megható kara-csonyok, sikeres névadó ünnepek szépítették az életet. Jókat nyaraltunk Balatonberény-ben. Az óvodás Józsi megérkezésünk után megkérdezte feleségemet: „Ildikó néni! Hol itt a Balaton? Ha fürödtünk, hol kell kihúzni majd a dugót?” (Józsiék családjából kilencen nevelkedtek nálunk.)

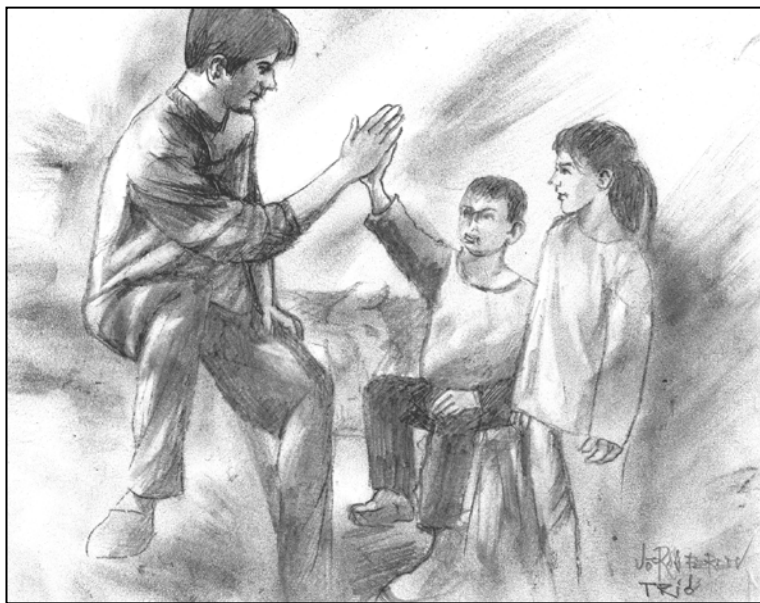
Ilyenkor nagy keletje volt a zsebpénznek. (Nagyon kell rá vigyázni, na meg órájuk, ha vásárolni mennek. Egyrészt kiderült, hogy mit is lehet ezen kapni, másrészt, hogy mire nem jut – ekkor aztán megkísértheti őket a jogtalan eltulajdonítás ördöge.) A 18 éves Koke (ő lett később Angyal József), aki némi-leg tapasztaltabb és szerencsére jóindulatú fia-talember volt, sokat segített ilyenkor nekem.

(A fenti részlet kollégánk kisregényéből való.)

A KÖLTSÉGVETÉS ÉS A KÖZNEVELÉS RENDSZERE

2013. január 1-je sorsfordító napja lesz a köznevelés rendszerének. Ez az a nap, amikor – az óvodák kivételével – a köznevelés intézményei átkerülnek az állam fenntartásába. Ez az a nap, amelytől kezdődően megszűnik a helyi önkormányzatok feladatellátási kötelezettsége az oktatás terén, s ebből adódóan az e napon kezdődő költségvetési évtől az állam átveszi a finanszírozás feladatait is.

A látszat ellenére ez a megoldás nem növeli, hanem éppen ellenkezőleg, csökkenti az intézményrendszer stabilitását. Addig ugyanis, amíg a települési önkormányzatok felelősséggel tartoztak választóiknak intézményeikért, a településigazgatás lényeges kérdése volt, hogy a helyben lakók helyben jussanak minél jobb színvonalú szolgáltatásokhoz, és mindezek érdekében a települési önkormányzatok jó része – sokszor erejét meghaladóan – hozott áldozatot intézményeiért, amikor kiegészítette a költségvetés által biztosított normatívák összegét saját bevételeiből. A fenntartói jogokat az állam nevében átvevő állami intézményfenntartó központ a kormánynak és nem közvetlenül a választóknak tartozik felelősséggel. Így nem abban érdekelt, hogy minél színesebb legyen az intézményrendszer, minél több szolgáltatást nyújtsanak iskolái. Eppen ellenkezőleg, feladata – csupán a költségvetés oldaláról vizsgálva – az, hogy a kormány szándékának megfelelően, a költségvetés által nyújtott keretek közé szorítsa az ellátórendszert. Ehhez a kormány oktatáspolitikáját tükröző törvények – a tankötelezettség idejének leszállításával, a szakképzés idejének csökkentésével, a pedagógusok munkaterheinek növelésével, a rendszer felállítására vonatkozó szabályozás hiányával – megadják a mozgásteret. Miután minden döntés meghozatala – szabályozás, tervezés, szervezés, engedélyezés, ellenőrzés, fenntartás, finanszírozás, bér- és létszámgazdálkodás, vezetői kinevezés – az államhoz kerül, nem túlzás azt állítani, hogy az intézmények és a benne dolgozók sorsa egyetlen személy akaratától függ.

A jövő évi költségvetés – rendeltetéséből adódóan – egy évre szabályoz. A benyújtott törvényjavaslatban az oktatásért felelős minisztérium költségvetésében meg lehet találni azt az összeget, amely a mai közalkalmazotti létszám illetményeinek, valamint a pedagógus életpálya szeptember–december időszakra eső összegének kifizetéséhez szükséges. Megtalálható a 2012. január 1-jén államosított önkormányzati intézmények jövő évi működtetésére szánt összeg is, igaz, az ez évi szinten számítva, holott várhatóan ebből a „pénzből” már az idén sem lehet megoldani a feladatokat. Ezek az összegek nem jelentenek többletforrásokat az oktatás részére. Ennyivel csökkenti ugyanis az önkormányzati költségvetést az Országgyűlés.

A benyújtott törvényjavaslatból nem lehet tudni, ki és honnan fogja előteremteni azt a mintegy száz-százötven milliárd forintot, amely az intézményműködtetés – ide tartozik többek között a villany, a gáz, a takarítás, a karbantartás, a biztonsági őrzés – költségeinek kifizetéséhez szükséges. A köznevelésről

szóló törvény nyári – senkivel le nem egyeztetett – módosítása szerint – a szakképzés kivételével – jövő év szeptembertől az intézményműködtetés feladatait a háromezer főnél nagyobb lakosságú települési önkormányzatoknak kell ellátniuk, előteremtve hozzá a szükséges fedezetet saját forrásaikból. Bonyolítja a helyzetet, hogy a települési önkormányzat mentesül kötelezettségétől, ha igazolja, hogy az ellátásához nem rendelkezik a szükséges teherbíró képességgel. Ekkor az önkormányzat helyébe az állam lép. Az állam látja el a szakiskolák és a háromezres lélekszám alatti települések intézményei működtetésével kapcsolatos feladatokat. Az állami költségvetésben azonban nincs forrás sem a szeptemberig tartó állami működtetés feladataihoz, sem a végleg az „állam nyakán maradó” intézmények működtetéséhez. A megoldást a kormány részben megtalálta. Egy, a köznevelési törvény nyáron elfogadott szövegének módosítására benyújtott újabb módosító javaslat szerint a működtetés feladatait az érintetteknek már január 1-jétől át kell venniük. Csakhogy ettől a törvénymódosítástól nem lesz több a pénz. Sőt a költségvetésről szóló törvényjavaslat elfogadása esetén nemcsak a feladatokhoz rendelt normatívák elvonásával, hanem az átengedett állami források csökkentésével is nehezíti a települési önkormányzatok gazdasági helyzetét. Minél több önkormányzat marad ki a működtetői feladatból, annál több lesz a hiány az állami oldalon. A hiányzó összeget az állam az önkormányzatoktól történő forrásátcsoportosítással kívánja előteremteni, amelyhez a szükséges felhatalmazás benne van a költségvetési törvényjavaslatban. A kérdés az, hogy a forráshiányos önkormányzatoktól milyen további forrást lehet elvonni.

2013. szeptember 1-jén lépnek hatályba a finanszírozás új rendjét meghatározó rendelkezések: a költségvetés fedezi a nevelési-oktatási intézmény és a pedagógiai szakszolgálat ellátásához szükséges pedagógusok és a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak illetményét és ezek járulékait. Az állam mint fenntartó ezért abban érdekelt, hogy a lehető legkevesebb intézménytől a lehető legkevesebb szolgáltatást „rendelje meg”. Érdekelt abban is, hogy minden intézményfenntartó esetében a lehető legszigorúbb számítási alappal – a maximális osztálylétszámmal és az egy pedagógusra kiosztható legmagasabb tanítási órával – határozza meg azt a létszámot, amely tekintetében ki kell fizetnie az illetményt és járulékait. Miután 2014-ben az új bérrendszer szerinti finanszírozáshoz mintegy négyszázmilliárd forint többletforrásra lenne szükség, ha ez az intézményrendszer, benne a százhetvenezer pedagógussal „megmaradna”, feltehetően a jövő évben a következő év várható költségvetési forrásaihoz igazítja majd az állam az intézményrendszert és a foglalkoztatási létszámot. Rövidesen kiderül az is, része-e az IMF-fel folytatott tárgyalásoknak a pedagógus-életpálya bevezetésének elhalasztása.

Szűdi János